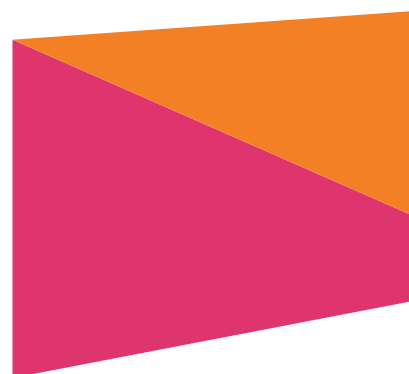

Výroční zpráva

Židovského muzea v Praze
za rok 2019

Obsah

1	Právní rámec činnosti a orgány muzea 2
2	Základní údaje o ŽMP 4 a) Objekty ve správě ŽMP 4 b) Co ŽMP nabízí 5
3	Návštěvnost a služby návštěvníkům 6
4	Organizační struktura a zaměstnanci 8
5	Výstavní činnost 9 a) Galerie Roberta Guttmanna 9 b) Výstavy v prostorách Odboru pro vzdělávání a kulturu 10 c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi 11
6	Sbírky a jejich dokumentace 13 a) Péče o sbírky 13 b) Dokumentace a evidence sbírek 14 c) Archiv 15 d) Úsek dokumentace šoa 16 e) Knihovna 18
7	Věda a výzkum 19 a) Odbor sbírek 19 b) Odbor židovských dějin 20 c) Odbor archivů 21 d) Odbor knihovny 24 e) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích 25 f) Žádosti o bezúplatné převody předmětů protiprávně odňatých v období holocaustu a 2. světové války 25
8	Příprava nových expozic a modernizace muzea 27
9	Akvizice 29
10	Vzdělávací aktivity 31
11	Kulturní aktivity 33 a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu 33 b) Koncerty a další kulturní akce ve Španělské synagoze a Maiselově synagoze 35
12	Publikační činnost 36
13	Spolupráce s institucemi 38 a) Výpůjčky 38 b) Neziskový sektor, informace a konzultace, média 38 c) Účast na dalších projektech 39
14	Správa a údržba objektů 42
15	Oddělení bezpečnosti 43
16	Investice 44
17	Granty a dary 45
18	Informace o hospodaření 46 Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2018 (v tis. Kč) 47 Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč) 48 Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč) 49 Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP 50 Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč) 51

1

Právní rámec činnosti a orgány muzea

Zájmové sdružení právnických osob Židovské muzeum v Praze (ŽMP) bylo registrováno Obvodním úřadem pro Prahu 1 dne 30. září 1994. Hlavním předmětem činnosti sdružení, jako kulturní instituce, je podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů tvorba, doplňování, odborná správa, shromažďování a prezentace sbírek Židovského muzea v Praze a tvorba, doplňování a správa knihovního a archivního fondu, osvětová, publikační, vydavatelská a vzdělávací činnost, včetně prodeje upomínkových předmětů, propagačních a jiných materiálů, publikací, nahraných zvukových a zvukově obrazových záznamů a dalších předmětů spjatých s účelem a předmětem činnosti sdružení, dále kulturní a jiná činnost, týkající se judaismu, Židů a jejich historie v Čechách a na Moravě. Hlavní činností sdružení je také činnost výzkumná (především základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj) a šíření jejich výsledků prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií. Hlavní činností jsou rovněž nutné opravy a technická zhodnocení pronajatých nemovitostí, v nichž muzeum sídlí a prezentuje sbírky, kterými je částečně hrazeno nájemné, případný pronájem dočasně nevyužitých prostor třetím osobám se souhlasem vlastníka, tj. Židovské obce v Praze. Doplňkovým předmětem činnosti sdružení je péče o židovské kulturní dědictví v České republice prostřednictvím Federace židovských obcí v České republice.

Nejvyšším orgánem sdružení je správní rada, která v roce 2019 pracovala ve složení:

Jiří Daniček, Federace židovských obcí v ČR (předseda)

PhDr. Jan Munk, Židovská obec v Praze (do 12. 5. 2019)

Martin Šmok, Židovská obec v Praze (od 1. 6. 2019)

Eva Lorencová, Židovská obec v Praze

Jiří Löwy, Federace židovských obcí v ČR

Mgr. Pavel Hlubuček, Ministerstvo kultury ČR (do 31. 1. 2019)

JUDr. Petra Smolíková, Ministerstvo kultury ČR (od 1. 4. 2019)

Kontrolním orgánem sdružení je dozorčí rada, která v roce 2019 pracovala ve složení:

Ing. Jan Neubauer, Židovská obec v Praze (předseda)

RNDr. Michal Hron, Federace židovských obcí v ČR

Ing. Marta Rubínová, Ministerstvo kultury ČR

V roce 2019 se správní rada sešla k jednání čtyřikrát a dozorčí rada třikrát. Z jednání za přítomnosti právního zástupce muzea JUDr. Hynka Mottla byly pořízeny zápisy.

Ředitelem muzea v roce 2019 byl Leo Pavlát.

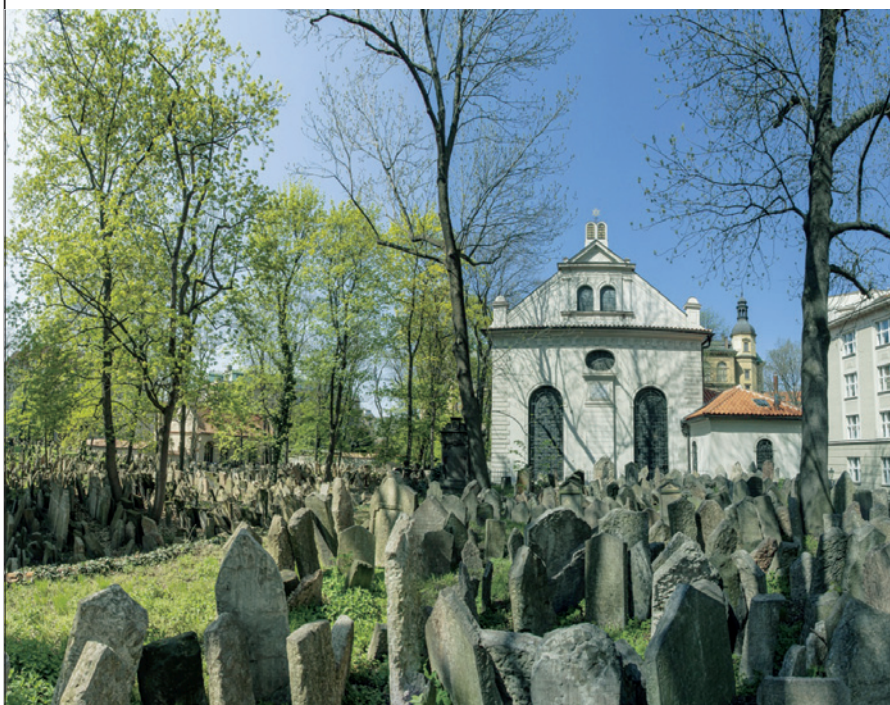
2

Základní údaje o ŽMP

a) Objekty ve správě ŽMP

- Administrativní budovy v ulici U Staré školy 1 a 3, Praha 1 – správa muzea, odborná pracoviště, depozitáře, knihovna, Multimediální centrum, kavárna, Galerie Roberta Guttmanna (výstavní prostor pro pořádání krátkodobých výstav)
- Maiselova synagoga – v hlavní lodi stálá expozice *Židé v českých zemích, 10.–18. století*. Celkem vystaveno 231 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Španělská synagoga – v hlavní lodi a na galerii stálá expozice *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě – II. Od emancipace do současnosti*. Celkem vystaveno 578 originálů, faksimilií a kopií dokumentů; zimní modlitebna: stálá expozice *Stříbro českých synagog*. Celkem vystaveno 209 předmětů. Dne 31. 5. 2019 byla na přechodnou dobu uzavřena z důvodu modernizace expozice.
- Pinkasova synagoga – v hlavní lodi *Památník obětí šoa z českých zemí*; v prvním poschodí stálá expozice *Příběh dětí. Dětské kresby z Terezína 1942–1944*. Celkem vystaveno 234 originálů, faksimilií a kopií dokumentů. Venkovní expozice *Cesty bez návratu. Deportace Židů z českých zemí v letech 1939–1945* věnovaná deportacím židovského obyvatelstva z území protektorátu Čechy a Morava do ghatt, koncentračních a vyhlazovacích táborů na okupovaných územích východní Evropy. Digitální rozšíření expozice je dostupné prostřednictvím informačního kiosku uvnitř synagogy a webového rozhraní. Venkovní projekce *Tváře obětí šoa* promítaná ve večerních hodinách na štít mikve Pinkasovy synagogy.
- Klausová synagoga – v hlavní lodi stálá expozice *Židovské tradice a zvyky – I. Synagoga a svátky*, na galerii stálá expozice *Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*. Celkem vystaveno 464 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Obřadní síň – pokračování stálé expozice *Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*. Celkem vystaveno 165 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.

Klausová synagoga
a Starý židovský hřbitov

b) Co ŽMP nabízí

- Prohlídku pěti stálých expozic v historických objektech, Starého židovského hřbitova z 15.–18. století.
- Prohlídky krátkodobých výstav v Galerii Roberta Guttmanna.
- Vzdělávací programy a prohlídky prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Praze a Brně.
- Kulturní pořady se židovskou tematikou v prostorách Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Praze a Brně a v Maiselově synagoze v Praze.
- Semináře s židovskou tematikou.
- Služby Multimediálního centra – připojení na internet, základní judaistická literatura a speciální databáze, prezenční videotéka a fonotéka, prodej knih vydávaných ŽMP.
- Služby archivu – zajišťování badatelských služeb (poskytování archivních materiálů ke studijním účelům, odborné konzultace, rešerše, reprografické služby).
- Služby specializované knihovny pro odbornou i laickou veřejnost.
- Vzdělávání pedagogických pracovníků prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu v rámci seminářů *Židé, dějiny a kultura* ukončených certifikátem MŠMT.
- Kurzy k získání licence „Průvodce Židovského muzea v Praze“ ve spolupráci s Prague City Tourism.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám dějin českých a moravských Židů.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám perzekuce českých a moravských Židů za druhé světové války.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám sbírkových fondů ŽMP, odborné výklady a rešerše.
- Posouzení a vyřízení žádostí k trvalému vývozu předmětů kulturní hodnoty a k vývozu předmětů kulturní hodnoty na dobu určitou a služby znaleckého ústavu.
- Historické obrazové materiály k reprodukci.
- Vlastní publikace, CD a propagační materiály včetně prodeje muzejních publikací on-line prostřednictvím internetových stránek muzea.
- Prodej hesel z *Encyklopedie židovských obcí Čech, Moravy a Slezska* on-line prostřednictvím internetových stránek muzea.
- Možnost rezervovat si návštěvu v přesně určený čas prostřednictvím Informačního a rezervačního centra ŽMP.
- Prohlídky expozic s kvalifikovanými průvodci.
- Prohlídku s individuálním audio průvodcem na základě smlouvy s firmou Promotion & Education, s. r. o.

Informační a rezervační centrum Židovského muzea v Praze

3

Návštěvnost a služby návštěvníkům

Následující tabulka uvádí počet návštěvníků v ŽMP v roce 2019:

Celkem návštěvníků			
		Dospělí	Junioři
Leden	33 482	24 128	9 354
Únor	37 645	24 013	13 632
Březen	58 946	36 888	22 058
Duben	80 155	51 797	28 358
Květen	70 752	57 443	13 309
Červen	53 012	39 331	13 681
Červenec	63 181	44 068	19 113
Srpen	72 110	52 174	19 936
Září	60 765	47 816	12 949
Říjen	57 362	43 373	13 989
Listopad	38 935	30 920	8 015
Prosinec	51 154	39 812	11 342
CELKEM	677 499	491 763	185 736

V roce 2019 muzeum navštívilo 677 499 návštěvníků, o 43 694 méně než v roce předchozím (6,06 %). V dlouhodobém meziročním srovnání se však přesto jedná o jeden z nejlepších hospodářských výsledků v historii muzea.

V roce 2019 byla ve všech pokladnách muzea zavedena možnost úhrady platebními kartami. Toto rozhodnutí, jež umožnilo rychlejší a k návštěvníkům vstřícnější odbavování, by se výhledově mělo odrazit i v stabilizaci a mírném nárůstu tržeb.

Tuzemští návštěvníci ve větší míře než v roce 2018 projeví zájem o zvýhodněné vstupenky v rámci programu k vzdělávání proti antisemitismu (prohlídkový okruh Pražské Židovské město). Tento program muzeum nabízí každou neděli v 11.00 a 14.00.

Muzeum nadále nabízelo zavedené slevy v rámci programu slevových kupónů firmy Prague City Pass a Programu Lítačka. I v roce 2019 se potvrdila výhodnost programu Prague Card, který v roce 2019 přivedl do muzea na 26 000 návštěvníků.

Informační a rezervační centrum v Maiselově ulici 15 v Praze 1, otevřené v roce 2014, posloužilo jako výchozí bod pro prohlídkové okruhy většímu počtu návštěvníků než v roce 2018 a významně přispělo k odbavení hostů muzea a jejich spokojenosti.

Také v roce 2019 ŽMP podpořilo návštěvy školních skupin prostřednictvím muzejního Oddělení pro vzdělávání a kulturu za výrazně zlevněné vstupné. Rovněž činnost Společnosti přátel Židovského muzea v Praze přispívala k úspěšné propagaci muzea.

Za své expozice ŽMP získalo v roce 2019 ocenění Certifikát výjimečnosti TripAdvisor® pro Pinkasovu a Španělskou synagogu. Certifikát výjimečnosti vyzdvihuje jedinečnost unikátních památek a turistických destinací. Získávají jej pouze organizace, které na portálu TripAdvisor dostávají od cestovatelů z celého světa dlouhodobě vynikající recenze.

*Plášťik na Tóru z roku 1890
restaurovaný pro expozici ve
Španělské synagoze*

4

Organizační struktura a zaměstnanci

ŽMP bylo v roce 2019 dle svého organizačního řádu rozděleno do 8 odborů, 10 oddělení a 11 úseků. Ke konci roku 2019 mělo v průměru 128 zaměstnanců včetně 6 na mateřské nebo rodičovské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců k 31. 12. 2019 celkem 127, což představovalo přepočítaných 109,6 plných pracovních úvazků.

Zaměstnanecká struktura byla následující: ředitel, 47 pracovníků Oddělení bezpečnosti a kustodů, 41 vědeckých a odborných muzejních pracovníků včetně restaurátorů a pracovníků fotooddělení, 10 ekonomických pracovníků včetně finanční ředitelky, personalistky a pokladních v expozicích, 9 pracovníků pro vzdělávací a kulturní činnost, 3 pracovníci pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správu budov, 3 pracovníci informačních technologií, 5 administrativních pracovníků, 5 pracovníků zajišťujících publicitu a výstavy, 3 pracovníci Úseku rezervací.

Během roku 2019 dále 173 pracovníků provádělo práce mimo hlavní pracovní poměr na dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce a autorské smlouvy.

Průměrný měsíční plat zaměstnance ŽMP (na přepočtené stavy) v roce 2019 činil 30 624 Kč. Průměrná mzda v ČR (na přepočtené stavy) přitom ve stejném roce činila 34 125 Kč a v Praze 42 553 Kč.

5

Výstavní činnost

a) Galerie Roberta Guttmanna

Muzejní Galerie Roberta Guttmanna v ulici U Staré školy 3, v Praze 1 představila veřejnosti v roce 2019 tři krátkodobé výstavy.

Do 27. 1. 2019 patřily galerijní prostory výstavě ilustrátora a karikaturisty Jiřího Slívy (*1947), *Můj šálek Kafky*. Výstava představila řadu kreseb, barevných litografií, leptů, pastelů a několik olejomalb na umělcova oblíbená témata – Franz Kafka, Sigmund Freud, golem, židovské zvyky a symboly, biblické motivy, jakož i další práce inspirované díly židovských spisovatelů. Jiří Slíva se po léta zabývá židovským humorem a ilustrováním děl Franze Kafky. Koncem roku 2017 vyšla v Nakladatelství Franze Kafky autorská kniha, zahrnující Slívovy hlavní výtvarné práce inspirované osobností Franze Kafky, nazvaná „My Cup of Kafka“ (Můj šálek Kafky), jejichž výběr byl zastoupen na výstavě. Výstava dále představila výběr Slívových ilustrací z knih česko-izraelské spisovatelky Ruth Bondyové, věnovaných jazyku, jménům a zvláštním výrazům českých Židů. Dalšími oblíbenými tématy Jiřího Slívy byly variace na prostředí kaváren a každodenního života, které jsou výrazně ovlivněny absurdním humorem, autorovou láskou k jazzu, vínu a tanci. Výstava vznikla za podpory Hlavního města Prahy a za jedenáct měsíců jejího trvání (od 22. 2. 2018 do 27. 1. 2019) ji navštívilo 52 274 osob.

Ve středu 6. 3. 2019 proběhla v Galerii Roberta Guttmanna vernisáž výstavy *Kresby odjinud* výtvarníka Jaroslava Róny (*1957), spoluzakladatele nejvýznamnějšího uměleckého sdružení generace osmdesátých let, skupiny Tvrdohlavých. Soubor Rónových „Kreseb odjinud...“ z let 2012–2018 se na rozdíl od předchozí tvorby méně věnoval kosmologii a obecným tématům, zato šlo o díla výpravnější, v nichž přibýlo konstrukce, nových témat a občas i humoru. „Kresby odjinud“ vznikly většinou na cestách, kde umělec nemůže malovat a kde se kresby stávají jediným prostředkem pro zachycení jeho prožitků a přestav. Mnohé z nich vznikly na cestách po Středomoří, na mýtických ostrovech Malta, Kréta, Rhodos nebo Korfu, ve starých Benátkách, Miláně nebo Amsterdamu, jiné zase ve Vídni nebo Budapešti. Výstavu za sedm měsíců jejího trvání (od 7. 3. do 6. 10. 2019) navštívilo 31 006 zájemců.

Vernisáž výstavy Robert Guttmann –
Pražský poutník v Galerii Roberta
Guttmanna

Vernisáží v podvečer 6. 11. 2019 zahájila v muzejní Galerii Roberta Guttmanna výstava obrazů populárního pražského naivisty z doby první republiky, jehož jméno galerie nese. Přehlídka pod názvem *Robert Guttmann – Pražský poutník* představuje Guttmannovy obrazy, dobové fotografie a dokumenty dochované ve sbírkách Židovského muzea v Praze, a to v širším záběru a dobovém kontextu než výstava, která byla tomuto tvůrci věnována na stejném místě v roce 2001. V meziválečné Praze byl Robert Guttmann znám více svým nápadným zjevem než svými obrazy. Své obrázky a portréty kreslil po kavárnách a barech nebo přímo na ulici a prodával je za několik korun komukoli, kdo o ně projevil zájem. Sotva kdo jim ale tehdy přisuzoval uměleckou hodnotu, a snad proto se jeho obrazů, kreseb a karikatur, kterých nakreslil jistě stovky, tak málo zachovalo. Robert Guttmann sám sebe označoval za „stoupence moderny, ale s nuancí k realismu, ano akurátnosti“. V umění odmítal požadavek reprodukce a hájil své právo na vlastní tvůrčí projev. Stejně přirozeně hájil i právo na vlastní názor a způsob života. Po okupaci byl Guttmann zařazen do prvního transportu, který byl z Prahy vypraven 16. října 1941 do Lodže. Život v lodžském ghettu byl pro tohoto světoběžníka, který pěšky prošel křížem krážem půl Evropy, nesnesitelný – po pěti měsících, 14. března 1942 v ghettu hladem a vyčerpáním zemřel. Výstavu lze navštívit do 23. srpna 2020. Od zahájení do konce roku 2019 ji navštívilo 6362 zájemců.

b) Výstavy v prostorách Odboru pro vzdělávání a kulturu

Další výstavy ŽMP připravilo prostřednictvím svého Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK) v Praze a v Brně. V hlavním městě jich v prostorách OVK v Maiselově ulici 15 v Praze 1 bylo uspořádáno šest: *Po-lin / Židé v republice mnoha národů* – výstava Polského institutu v Praze ve spolupráci s Muzeem dějin polských Židů Polin mapovala osudy židovské komunity na polsko-litevském území v 16.–18. století; *Kurt Bardoš: Než se vše změnilo* – výstava díla amatérského fotografa z brněnské židovské rodiny, jehož životní příběh skončil v německém koncentračním táboře Dachau; *Jana Dubová: Kouzlo tvorby* – výstava představila aktuální práce, kresby a fotografie přeživší šoa; *Jeruzalém, město i legenda* – výstava fotografií Leony Kalvodové zachytila Jeruzalém jako město soužití mnoha národů; *Fotografkou na European Maccabi Games v Berlíně* – výstava fotografií Lenky Hoffmannové; *Fragmenty: židovský život ve střední a východní Evropě 1981-2007* – výstava fotografií amerického hudebníka a etnografa Yalea Stroma.

Vernisáž výstavy
Jeruzalém, město i legenda.
Výstava fotografií Leony Kalvodové

V Brně mohli návštěvníci v prostorách OVK na třídě Kapitána Jaroše 3 zhlédnout šest výstav: *Andre Steiner – nejen brněnský architekt*, fotografie Kateřiny Rusňákové dokumentující současný stav Steinerových staveb v Brně; *Rekviem za Vlněnu* – fotografický cyklus Marty Janáčkové, která zachytila zánik někdejší židovské textilní továrny; *Bringing Together Divided Memory* – výstavu spolku Antikomplex, která formou videorozhovorů s pamětníky zachytila rozdílné zkušenosti s nuceným opuštěním dosavadního života; *Andre Steiner – nejen brněnský architekt II* – další část fotografické výstavy o brněnském židovském architektovi; – výstavu *Obnovená brněnská synagoga Agudas achim ve fotografiích Libora Teplého*; výstavu *Taneční kosmopolitka Alice Flachová-Pastorová*, zapůjčenou od bratislavského Divadelního ústavu.

c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi

Od 3. 12. 2018 do 4. 1. 2019 byla v newyorské Bohemian National Hall představena výstava *Druhý život českých svitků* Tóry osvětlující osudy téměř půl druhého tisíce svitků, jež do okupace náležely českým a moravským židovským obcím. Během války byly po konfiskaci nacisty svezeny do Prahy, po ní začleněny do sbírky Židovského muzea v Praze a v roce 1964 vyvezeny do Spojeného království. Následně prostřednictvím organizace Memorial Scrolls Trust byly zapůjčeny židovským kongregacím v Severní a Jižní Americe, Jihoafrické republice, Austrálii a na Novém Zélandu. Za ŽMP se zahájení zúčastnila kurátorka uměleckých sbírek M. Sidenberg. Výstava se konala z podnětu a za přispění Society for the History of Czechoslovak Jews, Bohemian Benevolent Literary Association a Generálního konzulátu ČR v New Yorku.

V pátek 25. 1. 2019 byla v řížském muzeu Židé v Lotyšsku v rámci vzpomínkových akcí u příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu slavnostně otevřena putovní výstava ŽMP *Neztratit víru v člověka... Protektorát očima židovských dětí*. Výstava především dětem a mladým lidem představuje různé aspekty života Židů v Protektorátu Čechy a Morava, a to z pohledu jejich tehdejších vrstevníků. Výstavu zahájil velvyslanec České republiky Miroslav Kosek a ředitel muzea Židé v Lotyšsku Ilja Lenský. Za ŽMP se zahájení zúčastnila vedoucí OVK Z. Pavlovská.

Putovní výstava pod názvem *Motýla jsem tu neviděl: Kresby dětí z terezínského ghetta* se představila veřejnosti mezi 6. 3. – 23. 4. 2019 v prostorách Malé galerie Středočeské vědecké knihovny v Kladně. Veřejnosti přiblížila prostřednictvím dochovaných dětských kreseb svět těch nejmenších, kteří se stali během druhé světové války vězni v terezínském ghettu.

Koncem roku 2019 vznikla nová putovní výstava *Nadání je touha: Friedl Dicker-Brandeis a výtvarný vzdělávací experiment*, věnovaná výjimečnému uměleckému a pedagogickému odkazu Friedl Dicker-Brandeis (1899–1944), všestranné představitelky meziválečné středoevropské avantgardy v Praze a současně organizátorky hodin výtvarné výchovy pro děti v terezínském ghettu. Výstava vznikla ve spolupráci s Rakouským kulturním fórem v Praze.

Anglická verze putovní výstavy *Zmizelí sousedé*, součást jednoho z projektů ŽMP pro středoškolské studenty, byla od června 2018 do září 2019 představena v Jihoafrické republice. Nejprve ji 5. 6. 2018 v prostorách Johannesburg Holocaust & Genocide Centre uvedla vedoucí OVK Z. Pavlovská, následně byla výstava přenesena do Durbanu a Kapského města a řady škol. Výstavu v Jihoafrické republice zhlédlo téměř 3000 návštěvníků.

Jako v minulých letech OVK pořádalo ve spolupráci s různými partnery putovní výstavy. V roce 2019 jich pražská pobočka OVK nabídla třináct, z nichž sedm se zabývalo tematikou šoa: *Neztratit víru v člověka... Protektorát očima židovských dětí*; *Zmizelí sousedé – Pocta dětským obětem holocaustu*; *Židovské svědectví o českém století*; *Děvčata z pokoje 28, L 410 Terezín*; *Příběh dětí – kresby dětí z terezínského ghetta*; *Motýla jsem tu neviděl: Kresby dětí z terezínského ghetta*; *Nadání je touha: Friedl Dicker-Brandeis a výtvarný vzdělávací experiment*. Nabídka putovních výstav dále zahrnovala šest

populárně naučných témat: *Barokní synagogy v českých zemích*; *Druhý život českých svitků Tóry*; *Historie Židů v Čechách a na Moravě*; *Symboly emancipace – synagogy 19. století v českých zemích*; *Židovské tradice a zvyky*; *Židovské vzdělávání a školství*.

Tyto výstavy byly v roce 2019 instalovány ve 25 kulturních institucích (muzea, knihovny, zámky, školy a bývalé synagogy) ve 24 městech po celé České republice.

6

Sbírky a jejich dokumentace

a) Péče o sbírky

Sbírkové předměty, knižní fond i archivní fondy ŽMP byly plně zabezpečeny v teplotně, světelně i klimaticky kontrolovaných podmínkách. Restaurátoři průběžně kontrolovali stav předmětů jak v depozitářích, tak i stálých expozicích muzea, kde rovněž prováděli měření intenzity osvětlení. Uskutečnila se preventivní dezinfekce vybraných prostor administrativní budovy a depozitářů ŽMP.

Externí restaurátorské zásahy byly prováděny pouze při bezprostředním ohrožení sbírkových předmětů špatným fyzickým stavem, pokud práce nebylo možno z kapacitních důvodů provést přímo v dílnách ŽMP. V roce 2019 byly externím odborníkům zadávány ve větší míře též sbírkové předměty pro přípravovanou novou stálou expozici ŽMP ve Španělské synagoze. Zadáno ke konzervaci či restaurování bylo 8 pláštíků na Tóru, 1 synagogální opona, jeden povijan na Tóru a 5 bot ze sbírky textilu a dále 12 rukopisů ze sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře. K externí výrobě byla zadána jedna synagogální opona do pomocného fondu. Pro novou expozici ve Španělské synagoze byly externě zhotoveny kopie 89 sbírkových předmětů – mimo jiné portrét rabína Jehudy Šlomo Lejba Rapoporty, kopie modelu Španělské synagogy, ilegální přijímač, podnos na macesy a předměty z textilní sbírky.

V restaurátorské dílně textilu bylo v roce 2019 konzervováno či restaurováno 57 textilií a bylo zhotoveno 5 kopií. Pro restaurátorskou dílnu papíru byly konzervovány 2 tkanice. Restaurátorky společně s pracovníky Oddělení dokumentace a evidence sbírek provedly inventarizaci souboru pláštíků na Tóru uložených v mimopražském depozitáři. Velká pozornost byla věnována přípravě k digitalizaci. Jednalo se o 25 kusů mizrachů a textilních obrazů, 15 kusů malých synagogálních opon, 65 kusů velkých modlitebních šálů (talitů). Celkem 14 textilií z nálezů genizot bylo podrobeno primárnímu konzervačnímu ošetření.

V mimopražském depozitáři textilu byly pečlivě udržovány klimatické a bezpečnostní podmínky. Na základě celkového vyhodnocení úložných prostor je však záměrem ŽMP přesunout soubor textilu do nového depozitáře.

Restaurátoři papíru spolupracovali v roce 2019 při přípravě výstavy *Robert Guttmann – Pražský poutník* v muzejní Galerii Roberta Guttmana. Práce pro jednotlivá oddělení muzea zahrnovala restaurátorský zásah na 2 předmětech ze sbírky vizuálního umění a vyčištění a uložení souboru 129 děl Ilony Singer do ochranných obalů. Pro sbírku rukopisů a nálezů z geniz na papíře byly restaurovány 3 předměty. V rámci přípravy projektu komplexního zpracování nálezů z genizot byl dokončen podrobný průzkum fondu genizot za účelem odhadu časové a finanční náročnosti komplexního zpracování tohoto fondu. Pro knihovnu ŽMP bylo restaurováno 7 tisků a další knihařské a konzervační zásahy byly provedeny na 80 knihách. Pro archiv ŽMP bylo restaurováno 7 vázaných archivních dokumentů a 1 karton spisového materiálu. Pro oddělení šoa bylo zrestaurováno 105 kusů spisového materiálu. Při restaurování 2 předmětů ze sbírky textilu se restaurátoři papíru podíleli na restaurování papírové podložky výšivky. Restaurátoři papíru vyrobili pro novou stálou expozici ve Španělské synagoze ve spolupráci s fotooddělením 93 kusů faksimilií sbírkových i nesbírkových předmětů.

*Z muzejní restaurátorské dílny kovů
Židovského muzea v Praze*

Na Starém židovském hřbitově v Praze byl jako každoročně vykonáván odborný dohled nad rekonstrukcemi a restaurátorskými pracemi. Za dohledu pracovníce muzejního archivu V. Hamáčekové byly restaurovány 4 náhrobky a vztyčeno a ukotveno bylo 14 vyvrácených náhrobků. S podporou Nadačního fondu obětem holocaustu byl restaurován soubor 26 náhrobních kamenů umístěných při ohradní zdi u Uměleckoprůmyslového muzea.

V režii Úseku dokumentace šoa specializovaná firma zahájila v prosinci 2019 opravu poškozených jmen obětí šoa vepsaných na zdech Pinkasovy synagogy a současně přípravné práce na dopsání dalších 20 nových jmen, které odborní pracovníci dohledali na základě badatelského výzkumu a podnětů ze strany veřejnosti. Restaurátoři opravili chybné údaje u 5 stávajících záznamů, nápis jednoho jména si vyžádal odborné restaurování z důvodu vandalizmu. Práce v Pinkasově synagoze byly ukončeny na konci ledna roku 2020.

b) Dokumentace a evidence sbírek

Oddělení Dokumentace a evidence sbírek vystavilo v roce 2019 celkem 158 výdejek, na nichž bylo zaevidováno (tj. vydáno z depozitáře a uloženo zpět) 1892 sbírkových předmětů. Předměty byly nejčastěji vyjímány z depozitárního režimu pro digitalizaci a restaurování, konzervování nebo čištění. Mimo

depozitáře ŽMP, především v expozicích a na výpůjčkách pro výstavní účely, zůstalo k 27. 1. 2019 celkem 623 předmětů.

V rámci digitalizace sbírek ŽMP intenzivně pokračovala digitalizace sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře. Rovněž byly nadále postupně digitalizovány menší soubory ze sbírky textilu. Pomocný fond, který zahrnuje kopie, repliky a faksimile sbírkových předmětů stejně jako autentická judaika běžné výpočetní hodnoty bez specifického významu pro sbírku ŽMP, byl v roce 2019 doplněn o předměty, které budou využity v nové expozici Španělské synagogy. Pomocný fond ŽMP nyní čítá 655 položek.

I v roce 2019 probíhala průběžná inventarizace sbírkových fondů ŽMP. Zahrnula část sbírky textilu, a to pláštiky na Tóru (4195 předmětů), tj. 10 % sbírkového fondu ŽMP – podsbírký judaika.

Během roku 2019 bylo za podsbírký judaika podáno 5 hlášení o změnách v Centrální evidenci sbírek na Ministerstvo kultury ČR. Ve shodě s příslušnými zákonnými předpisy byly připraveny podklady pro katalogizaci přírůstků za rok 2019 a bylo nahlášeno 113 nových evidenčních čísel do podsbírký judaik. Zároveň byl z této podsbírký z důvodu přebytečnosti vyřazen 1 předmět.

Pokračovala práce s daty sbírkových předmětů v systému Collective Access. V databázi byly aktualizovány údaje o inventovaných sbírkových předmětech.

V roce 2019 ŽMP přijalo jednu žádost o vydání Osvědčení k trvalému vývozu předmětů kulturní hodnoty z území České republiky dle zákona č. 71/1994 Sb. Osvědčení bylo žádosti uděleno.

Ve Fotooddělení bylo zdigitalizováno 14 280 záběrů sbírkových předmětů. Jednalo se o digitalizaci grafiky a plastik v depozitáři na Smíchově, dokumentaci nálezů z geniz, dále digitalizaci kreseb a grafiky, textilních objektů a dokumentů. Započala dokumentace fotografických alb.

Dále probíhala průběžná dokumentace pro Úsek dokumentace šoa, skeny knih, tiskovin a rukopisů a dokumentace přírůstkových i zapůjčených předmětů.

Pro potřeby nové expozice ve Španělské synagoze byly pořízeny fotografie sbírkových předmětů (stříbro, textil) i skeny různých papírových předloh, rukopisů a knih pro přípravu faksimilí. Tyto byly též vytištěny.

Průběžně byly fotografovány vernisáže, významné návštěvy a další důležité akce ŽMP a nadále byla pořizována dokumentace exteriérů, interiérů a výstav.

c) Archiv

Pracovníci archivu nadále průběžně kontrolovali fyzický stav archiválií, za pomoci externistů pokračovalo mechanické čištění od prachu a drobné opravy, vybrané archiválie byly restaurovány v restaurátorské dílně muzea. V roce 2019 bylo vyčištěno 124 archivních knih a 82 sešitů, restaurováno bylo 10 knih a 1 karton spisového materiálu. Souběžně probíhalo mechanické čištění nově převzatých písemností před jejich archivním zpracováním.

Pořádací práce se soustřeďovaly jak na nové zpracování materiálů uložených v archivu, tak na zpracování nově převzatých písemností jednotlivých odborů ŽMP. Pokračovalo pořádání pozůstalosti Jiřího Fiedlera. Postupně byly tříděny fotografie a pohlednice, osobní doklady a publikační činnost. Materiály byly postupně ukládány do kartonů. V roce 2019 bylo zpracováno 8 kartonů a postupně byl doplňován soupis této pozůstalosti. Celkem z ní bylo zpracováno na 8400 poliček negativů. Ve fondu Nejvyšší rada Svazů židovských náboženských obcí pokračovala revize sepsaného materiálu (11 kartonů), byly připisovány dodatky a byla zpracována historie organizace. Pokračovala revize sbírky Varia se zaměřením na

kontrolu fyzického stavu a popis archiválií venkovských židovských obcí, svazů židovských obcí a patentů a vyhlášek. Materiál je postupně pořádán a nově ukládán. Současně byl doplňován prozatímní inventární seznam. V roce 2019 proběhla revize 37 kartonů spisového materiálu. Na základě pokynů Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR byla provedena revize a úprava číselníků lokalit a původců v programu PEvA. Zároveň proběhly přípravy databáze pro přechod na nový informační systém PEvA II. V souvislosti se závěrečnou fází implementace *Základních pravidel pro zpracování archiválií* proběhlo v roce 2019 testování nových pořadacích aplikací ELZA a ProArchiv17. Na základě posouzení obou programů a cenových nabídek byl vybrán software ProArchiv17 od společnosti Bach systems s. r. o., jehož starší verze Archiv ŽMP dlouhodobě užívá. Dne 13. 5. 2019 proběhla kontrola Odboru archivní správy a spisové služby MV ČR zaměřená na zpřístupňování archiválií Archivu ŽMP. Bylo konstatováno, že badatelská agenda je vedena v souladu s příslušnými právními předpisy.

Do archivu byly v rámci skartačního řízení převzaty písemnosti Ředitelství ŽMP, Odboru sbírek, Odboru židovských studií a dějin antisemitismu, Odboru knihovny, Odboru rozvoje a vztahů s veřejností, Odboru pro vzdělávání a kulturu, Odboru provozního a Odboru ekonomického a personálního z let 1994–2011 (40 balíků). Archiv rovněž převzal písemnosti Federace židovských obcí v ČR z let 1991–2017 (53 kartonů a 2 balíky) a dále 3 listiny z let 1591–1739 a strojopis díla věnovaného dr. Gustavu Sicherovi k 75. narozeninám, zakoupené v roce 2018.

Ve spolupráci s fotodílnou pokračovala digitalizace vybraného archivního materiálu s cílem zajistit studijní a záložní kopie historicky cenných a badatelsky často požadovaných materiálů. Postupně byly digitalizovány vybrané archiválie, které slouží především pro rodopisné bádání. V roce 2019 bylo digitalizováno 28 knih (5397 snímků).

Archiv ŽMP získal v rámci dvoukolového výběrového řízení grant nadace Rothschild Foundation Hanadiv Europe (RFHE) v programu Preservation and Conservation na restaurování a digitalizaci úředních knih z archivního fondu Židovské náboženské obce Praha. V rámci poskytnutého grantu bude v roce 2020 a 2021 digitalizováno 23 Knih zpráv a osvědčení z let 1724–1899, 14 svazků z tohoto souboru projde restaurováním.

d) Úsek dokumentace šoa

Úsek dokumentace šoa pečuje o archivní sbírky, které se vztahují k období nacistické perzekuce. Mezi archivní sbírky patří *Dokumenty perzekuce*, *Terezín*, osobní pozůstalosti skladatele a klavíristy *Gideona Kleina*, houslového virtuosa *Egona Leděče* a rodinné archivy *Flusserových*, *Weinsteinových*, *Anny*

a Pavla Ecksteinových, Kurta Wehleho a části pozůstalosti Karla Poláčka, bratří Synků a řady dalších osob. Úsek dokumentace šoa pečuje také o *Fotosbírku*, dokumentační sbírku *Zmizelí sousedé* a v neposlední řadě o sbírku orální historie *Rozhovory s pamětníky*.

Sbírky Úseku dokumentace šoa se rozrostly o dary z mnoha rodinných archivů a pozůstalostí. Jednalo se především o historicky cenné dokumenty osobní i úřední povahy, fotografie a korespondenci. Celkem bylo za rok 2019 získáno 2057 folií. Kromě toho byly pořízeny digitální kopie zapůjčených materiálů, které budou zpřístupněny badatelům. Mezi nejvýznamnější přírůstky patří pozůstalosti rodin Langových z Brna, Zenkerových a Nadelfestových z Pardubic, Friedových z Třebíče, Freudfeldových, Adlerových, Kalinových, Sádlových a Krausových z Prahy a rodinný archiv Waldsteinových z Přeštic. Veškeré nově získané archivní materiály budou rovněž po zkatalogizování postupně zpřístupněny badatelům.

Kromě kurátorské přípravy nové expozice ve Španělské synagoze dále pokračovalo odborné zpracování materiálů z archivní sbírky *Dokumenty perzekuce*, která obsahuje varia dokumentů, např. vyhlášky a protizidovská opatření, spisy Treuhandstelle, korespondenci z koncentračních táborů apod. V rámci této sbírky byly zkatalogizovány dokumenty s inventárními čísly 64–78D, které jsou uloženy v 8 archivních kartonech. Písemnosti ze sbírky *Dokumenty perzekuce* jsou systematicky zpřístupňovány prostřednictvím veřejného webového rozhraní databáze [CollectiveAccess](#).

V roce 2019 byla nadále věnována pozornost rekatalogizaci další části rozsáhlé *Fotosbírky*. Z hlediska autorsko-právního bylo zpracováno 700 fotografií zachycujících koncentrační tábory Dachau, Buchenwald, Mauthausen, Sachsenhausen, Majdanek a židovská ghetta ve Varšavě a Lodži, dále konvolut fotografií z Malé pevnosti i Národního hřbitova v Terezíně. Pro projekt „Digitální rozšíření expozice Pinkasovy synagogy“ bylo vybráno více než 330 zdigitalizovaných fotografií obětí šoa z českých zemí, které budou v Pinkasově synagoze dostupné prostřednictvím digitálního informačního kiosku i na webovém portálu ŽMP.

Součástí Úseku dokumentace šoa je též od roku 1990 vytvářená sbírka orální historie *Rozhovory s pamětníky*. V roce 2019 se rozšířila o dalších 53 rozhovorů s narátory z řad první a druhé generace a čítá 1785 rozhovorů. Jednotlivé vzpomínky byly natočeny doma i za hranicemi České republiky (mimo jiné v USA a Izraeli). Nahrávání probíhá ve spolupráci s externími spolupracovníky, kteří se rovněž podílejí na zpracování rozhovorů. Každý rozhovor je přepsán, editován a následně zaslán narátorovi k autorizaci. Kromě vlastního natáčení pamětnických svědectví byly od narátorů shromažďovány doprovodné materiály, zejména deníky, zápisy, korespondence, rodinné fotografie, alba a další osobní předměty, které se staly sbírky *Materiály nasbírané v souvislosti s nahráváním rozhovorů s pamětníky*.

Nástup do transportu – zdigitalizovaná fotografie obětí šoa

Tyto dokumenty slouží následně pro výstavní, publikační a vzdělávací účely. Rozhovory i doprovodné materiály jsou postupně ukládány do muzejní databáze CollectiveAccess. Natáčení rozhovorů je částečně realizováno díky finanční podpoře soukromých dárců a projektu Židovská paměť ve dvacátém století od Nadačního fondu obětem holocaustu.

e) Knihovna

Pracovníci knihovny pokračovali v odborné katalogizaci knih, časopisů a jednotlivých článků či statí. Přibýlo 2297 záznamů, takže ke konci roku elektronický katalog knihovny ŽMP obsahoval 66 703 záznamy. K nim bylo připojeno 79 940 údajů o jednotlivých knihovních jednotkách. V depozitáři periodik v Pinkasově synagoze byly dále bibliograficky zpracovávány časopisy; do katalogu byly vloženy záznamy 76 titulů i údaje o jednotlivých číslech.

Při průběžné retrokatalogizaci fondu knihovny bylo z důvodu opotřebovanosti, multiplicit, či neodpovídajícího tematického zaměření vyřazeno a předepsaným způsobem odepsáno 332 publikací.

Knihovna nadále spolupracovala s národním Kooperačním systémem článkové bibliografie (báze ANL) a se Souborným katalogem ČR. V roce 2019 zaslala do báze ANL 122 záznamů článků z periodik *Judaica Bohemiae* a *Roš chodeš* a do Souborného katalogu ČR 2174 bibliografických záznamů knih a 17 záznamů periodik.

Byly též zdigitalizovány 2 tituly periodik (4520 stran) z konce 19. a první poloviny 20. století a zpřístupněny on-line v systému [Kramerius](#), ve kterém je nyní k dispozici 26 titulů periodik (167 345 stran) a 128 monografií (8942 stran). Tento projekt byl podpořen z grantového programu VISK 7 – Národní program ochrany a digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru Kramerius Ministerstva kultury ČR.

Do databáze původních vlastníků knih byl v roce 2019 importován u 1628 záznamů bibliografický popis na základě porovnání přírůstkových čísel knih v záznamech vytvořených v online katalogu při retrokatalogizaci a přírůstkových čísel knih v záznamech v bázi DVL.

Počátkem roku byla spuštěna nová verze 23 knihovního systému Aleph.

Během roku byly provedeny revize části fondu (signaturové řady 47.000, 46.000 a 45.000), dvou příručních knihoven zaměstnanců, příruční knihovny Úseku dokumentace šoa a příruční knihovny Odboru sbírek.

V historické části fondu proběhla průběžná inventarizace 481 knih zapsaných do Centrální evidence sbírek. Ke konci roku 2019 čítala podsběrka *Knihy* přes 3700 tisků. K 29 záznamům knih v elektronickém katalogu byly připojeny fotografie titulních listů. Ve spolupráci s fotooddělením se zatím podařilo tímto způsobem zdokumentovat více než 850 vzácných tisků.

Péče o sbírku vzácných tisků pokračovala průběžným restaurováním 13 exemplářů. Čtyři knihy byly kompletně opraveny restaurátory papíru v ŽMP a 11 svazků bylo i díky příspěvku Nadace Židovské obce v Praze zadáno externím restaurátorům. Kurátorka podsbírk *Knihy* S. Singerová koncem roku provedla kompletní revizi souboru vzácných tisků, na jejímž základě došlo k doplnění rozměrů, údajů o stavu a restaurátorských zásahů u stávající dokumentace. V rámci průběžné katalogizace starých tisků ve fondu knihovny se katalogizovaly i vzácné tisky a dohledávaly další případné exempláře pro zápis do Centrální evidence sbírek.

7

Věda a výzkum

Židovské muzeum v Praze intenzivně rozvíjí vlastní vědeckou a výzkumnou činnost, a v mnoha ohledech tak navazuje na své předchůdce, kteří jí položili základy již po roce 1945. ŽMP bylo do roku 2017 příjemcem mnoha podpor projektů výzkumu a vývoje formou dotací z veřejných rozpočtů. Od 1. 7. 2017, kdy byl změnou zákona 130/2002 Sb. zrušen dosavadní seznam výzkumných organizací vedený RVVal, muzeum podmínky zápisu do seznamu výzkumných organizací vedeného nově MŠMT nenaplní. Činnosti spojené s výzkumem a vývojem jsou jedním z cílů ŽMP, nikoliv však cílem jediným a hlavním. ŽMP tak bude i nadále spolupracovat na projektové podpoře svých výzkumných projektů s nestátními subjekty, podporujícími oblast vědy a výzkumu, a bádání bude i nadále rozvíjet a podporovat v rámci svých vlastních, institucionálně podpořených výzkumných projektů. Těžiště vědecké a výzkumné činnosti muzea se i nadále soustřeďuje na zkoumání dějin a kultury Židů v českých zemích v širokém kontextu vývoje střední a východní Evropy. Rozsah vědecké činnosti pracovníků ŽMP je velmi široký a podrobněji je dále zachycen u jednotlivých oddělení.

a) Odbor sbírek

Pracovníci odboru sbírek se v roce 2019 věnovali následující odborné a výzkumné činnosti:

Kurátor sbírky kovů Jaroslav Kuntoš se zabýval doplňováním a upřesňováním katalogizačních podkladů k souborům pohárů pro kiduš a pamětních a sportovních pohárů. V průběhu roku bylo tímto způsobem zpracováno 265 položek, celkové zpracování souboru bude ukončeno v prvním čtvrtletí 2020. Dále zpracovával katalogizační záznamy dosud nezařazené části souborů trojrozměrných nálezů z geniz, celkem 52 položek. Tímto bylo zpracování trojrozměrných nálezů z geniz dokončeno.

Kurátorka sbírky vizuálního umění Michaela Sidenberg se soustředila na zpracování fotografických alb. Provedla heuristiku a na základě vyhodnocení obsahu vytvořila metodiku pro zpracování alb včetně identifikace relevantních zdrojů pro atribuční a chronologické zařazení jednotlivých fotografií české, rakouské, maďarské, německé, francouzské a severoamerické provenience. Alba, která dokládají proměny sociálního a ekonomického postavení či kulturní orientace středoevropské židovské populace od 60. let 19. století do 2. světové války, se do sbírek ŽMP dostala v období existence tzv. Ústředního židovského muzea (1942–1945). V roce 2019 bylo kromě heuristiky a metodiky podrobně zpracováno 6 alb obsahujících 205 samostatných jednotek. Projekt bude dokončen v roce 2020.

V rámci přípravy expozice pro Španělskou synagogu M. Sidenberg rovněž připravila k publikaci obsah virtuální prezentace ke kapitole Židovští výtvarní umělci v českých zemích / Jewish Visual Artists in Bohemian Lands pro niž vytvořila celkem 31 hesel doplněných o ilustrace.

Během roku 2019 bylo ve sbírce vizuálního umění katalogizováno 336 předmětů v rámci 9 inventárních položek. Sbírká též zaznamenala úbytek dvou inventárních položek, z nichž jedna, deník poručíka Fritze Mändla z první světové války s fotografiemi z roku 1916, byla převedena ze stavu sbírek zapsaných v CES do fondu Archivu ŽMP, a druhá, olejomalba Václava Zykunda *Opuštěný dům* z roku 1934, byla ze sbírky vyřazena za účelem bezúplatného převodu dědicům Evžena Josefa Weignera (1911–1942), posledního majitele před konfiskací díla v době nacistické okupace.

Pohár na kiduš, stříbro, filigrán,
Jeruzalém, 1906–1914, dílny hnutí
Bezalel

Kurátorka sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře Lenka Uličná stejně jako v předchozím roce třídila fond genizových nálezů a katalogizovala nově konzervované nálezy. Dokončila text *Moravian Children of Zion and their Language Struggle* a odevzdala ho pro publikaci ve sborníku *Reframing Jewish Life: Moravian Jewry at the turn of the 19th and the 20th Centuries*, který vydá Univerzita Palackého v Olomouci. Pro *Judaica Bohemiae* zpracovala interní posudek a obsáhla recenzi publikace Olgy Sixtové s názvem *Kniha představených kolínské synagogy 1730–1783*. Účastnila se konference *Od vize k realizaci* v Muzeu Karlovy Vary (23. 5.) a semináře *Péče o židovské kulturní dědictví* (17. 10.). Na workshopu s názvem *Vom mittelalterlichem Kairo ins neuzeitliche Veitshöchheim. Jüdisch-religiöse Praktiken im Spiegel von Genisaquellen* pořádaném v německém Bambergu univerzitou Otto-Friedrich Universität prezentovala 25. 3. české a moravské genizy v příspěvku *Übergangscharakter der Genisa*.

Kurátorka textilní sbírky Dana Veselská se podílela na přípravě nové stálé expozice ve Španělské synagoze; poskytovala především součinnost při výběru exponátů externím kurátorům a podílela se na řešení způsobu prezentace a adjustace exponátů. V listopadu 2019 se novým kurátorem textilní sbírky stal Milan Jančo, který se zaměřil na liturgické textilie, při jejichž výzdobě byly užity části světských oděvů či tzv. interiérového textilu.

Koordinátorka restaurátorské dílny textilií Veronika Richtr Nauschová společně s kurátorem kovů Jaroslavem Kuntošem se účastnili semináře *Záludnosti konzervování, restaurování zbraní, zbrojí, kombinace materiálů* dne 25. 11. 2019 v muzeu Policie ČR, společně s restaurátorkou textilií Nelou Kýrovou se účastnily přednášek *Pracovní skupiny textil Komise konzervátorů a restaurátorů AMG*. V restaurátorské dílně textilií pracovala pod vedením koordinátorky dílny 1 restaurátorka v rámci dobrovolnického programu.

Koordinátor restaurátorské dílny papíru Jan Šíblo se ve dnech 18.–22. 11. 2019 zúčastnil XVII. semináře restaurátorů a historiků v Jihlavě. V restaurátorské dílně papíru pracovala v období 29. 7. – 23. 8. 2019 1 restaurátorka v rámci dobrovolnického programu.

Koordinátor restaurátorské dílny kovů Pavel Veselý se zúčastnil ve dnech 14.–15. 5. 2019 odborné konference *Český granát*, pořádané odborem dokumentace vědy a techniky a Metodickým centrem konzervace Technického muzea v Brně ve spolupráci s pracovními skupinami *Kovy* a *Sklo* Komise Konzervátorů-restaurátorů Asociace muzeí a galerií ČR. Restaurátoři Pavel Veselý a Jana Košíčková se zúčastnili dne 7. 11. 2019 přednášky spojené s workshopem na téma „Galalith“, pořádané Západočeským muzeem v Plzni.

b) Odbor židovských dějin

Vedoucí oddělení Iveta Cermanová za asistence Alexandra Putíka redakčně připravila dvě čísla impaktovaného vědeckého časopisu *Judaica Bohemiae* LIV (2019), 1, 2 a zahájila redakční práce na čísle 1 ročníku LV (2020). Proběhla dvě zasedání redakční rady časopisu.

Pracovníci oddělení pokračovali v práci na dlouhodobých výzkumných úkolech včetně výzkumu v archívech a vědeckých knihovnách. Výsledky prezentovali ve vědeckých pracích, v přednáškách na konferencích a využili je rovněž pro doplnění interních databází.

D. Baránek publikoval příspěvek *Chaos jako důsledek emancipace: Organizace židovstva v Čechách 1848–1893* ve sborníku z konference „Židé v Čechách“ (Třeboň, 24.–25. října 2018), příspěvek *Židovská společnost v Olomouci mezi liberalismem a sionismem* ve sborníku z konference „Židé a Morava“ (Kroměříž, 7. listopadu 2018), recenzi na knihu Luděk Vacín: *The Unknown Benno Landsberger* v *Judaica Bohemiae* 54 (2019), 1 a kapitolu *Synagoga* v monografii Milan Hlavačka – Jakub Raška, eds., *Symbole doby. Historické eseje* (Praha: Historický ústav, 2019). Dále vystoupil s příspěvkem

JUDAICA BOHEMIAE LIV-1

JEWISH MUSEUM IN PRAGUE 2019

Cisleithanian Lesson from the Schism na mezinárodní konferenci „‘Unhealed Breach’ or a Good Divorce? The Hungarian Jewish Congress (1868–1869) and the ‘Schism’ in Historical perspective“ (Budapešť, 6. února 2019) a s příspěvkem Překračování hranic ghett: židovská migrace do „křesťanské“ části měst Hranice a Kroměříž na konferenci „Židé a Morava“ (Kroměříž, 13. listopadu 2019). I. Cermanová publikovala studii Ramschakova kronika – židovské falzum z doby Rukopisů v kolektivní monografii Dalibor Dobiáš, ed., Rukopisy královédvorský a zelenohorský v kultuře a umění 1–2 (Praha: Academia 2019). A. Putík odevzdal studii David Gans a počátky židovského venkovského osídlení na Mělnicku pro sborník z konference „Fenomén venkovských židů“ (Sušice, 22. listopadu 2017) a vystoupil s příspěvkem Mesianistická hnutí a konverze Židů ke katolicismu. Pražská arcidiecéze 1648–1721 na mezinárodní konferenci „Spása duše i okázalé představení. Židovské konverze ve středoevropském prostoru do roku 1848 / Seelenheil und Spektakel. Jüdische Konversionen im zentraleuropäischen Raum bis 1848“ (Brno, 16. října 2019).

Členové oddělení se podíleli ve spolupráci s Odborem rozvoje a vztahů s veřejností ŽMP na přípravě nové expozice ve Španělské synagoze. I. Cermanová a D. Baránek zrevidovali anglické překlady hlavních textů a popisek k osmi tématům expozice (*Josefínské reformy a počátky židovské emancipace; Židovské osvícenství a nové školství; Náboženská reforma v Praze; Templ v Dušní ulici; Od emancipace k integraci; Hledání identity; Náboženství a školství v době pokroku; Židovská elita: představitelé a dobrodinci*) a A. Putík ve spolupráci s D. Polakovičem dokončil přípravu textů a obrazových příloh pro AV prvky (databáze *Židovské obce v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a Osobnosti emancipace – rabíni a učitelé, vědci, lékaři*).

Důležitou součástí práce oddělení byla popularizace výsledků vědecké práce prostřednictvím přednášek a spolupráce s médii. I. Cermanová přednesla 9. 1. 2019 přednášku *Počátky židovské emancipace v Čechách: toleranční politika Josefa II.* na Katedře Blízkého východu FF UK a 24. 4. 2019 přednášku *Židovská komunita v raném novověku* v rámci cyklu „Základní problémy studia starších českých dějin I.“ pro studenty historie navazujícího magisterského studia na FF UK. Spolu s A. Putíkem vystoupila 4. 9. 2019 s přednáškou *Pražské židovské muzeum a jeho úloha ve výzkumu židovských dějin (1906–2019)* v rámci přednáškového cyklu ŽMP pro veřejnost k vybraným tématům z dějin Židů v českých zemích od středověku po emancipaci. A. Putík připravil 18. 9. 2019 přednášku *Maharal – Rodina a život* na Židovské obci v Praze u příležitosti 410. výročí úmrtí Maharala.

A. Putík prováděl genealogický výzkum pražských židovských rodin a do genealogické databáze vložil dalších 80 osob. Celkem tak databáze ke konci roku 2019 obsahovala 15 530 osob ze zamýšlených přibližně 16 000.

Kromě běžné komunikace s odbornou i laickou veřejností a odpovědí na badatelské dotazy vyhotovili I. Cermanová, A. Putík a D. Baránek čtyři posudky na odborné studie.

c) Odbor archivů

Archiv

Odborná historická práce archivářů se soustředila především na dílčí otázky spojené se zpracovávaným materiálem. Hlavní zájem byl věnován správnímu vývoji židovských organizací v období 1. republiky a dokumentaci židovských památek.

Muzejní archiv pokračuje ve spolupráci s muzei a archivy především v pohraničních oblastech v organizování seminářů k novodobým dějinám Židů v Čechách. V roce 2019 vydalo ŽMP sborník *Židé v Čechách 7*, v němž byly publikovány referáty přednesené v říjnu 2018 na semináři v Třeboni. V. Hamáčková uveřejnila ve sborníku příspěvek *K organizaci židovských náboženských obcí v českých*

zemích, D. Polakovič studii s názvem *K dějinám židovského osídlení v Rožmberku nad Vltavou*. V. Hamáčková publikovala v muzejním periodiku *Judaica Bohemiae* zprávu charakterizující dosavadních sedm ročníků semináře (*The 'Jews in Bohemia' Seminar, JB LIV-2, 2019*). Současně probíhají přípravy na další seminář, který je plánován na říjen 2020 v Jindřichově Hradci.

T. Krákora přednesl v rámci akce „Vzpomínka na synagogu“ v Davli přednášku u příležitosti odhalení památníku na místě bývalé synagogy a otevření výstavy k historii místní židovské komunity pod názvem „*Můj zákon je člověk*“ (26. 4. 2019).

V rámci přípravy nové expozice ve Španělské synagoze byla provedena korektura textu a popis expozice připravených grafikem pro vitrínu k židovským průmyslníkům a podnikatelům (česká a anglická verze). Byly zajištěny kvalitní podklady pro výrobu kopií pro výstavu od jednotlivých institucí mimo ŽMP, podle požadavků produkce byly vyhledány a zkontrolovány souhlasy s vystavením reprodukcí zapůjčených materiálů. Průběžně byly doplňovány citace obrazových dokumentů v AV prvcích.

Pracovníci archivu se zúčastnili konferencí spojených s jejich odborným zaměřením. Byly jimi *Péče o židovské kulturní dědictví* (Omnium, z. s., 25. 6. 2019), *18. zasedání k problematice sepulkrálních památek* (Ústav dějin umění AV ČR, 6. 11. 2019) a *18. celostátní archivní konference* (Plzeň, 23. 4. – 25. 4. 2019).

Muzejní archiv zaznamenal v roce 2019 celkem 140 badatelských návštěv. Studovalo zde 68 badatelů, z toho 52 tuzemských a 16 zahraničních. Ke studiu bylo předloženo 1588 evidenčních jednotek z 93 fondů. Zájem badatelů se jako v minulých letech soustředil na rodopis, dějiny jednotlivých židovských obcí a dokumentaci nemovitých památek (hřbitovy, synagogy). Pracovníci archivu zpracovali 12 rešerší a poskytli na 150 konzultací a odpovědí na písemné dotazy. V rámci připravované grantové žádosti Odboru sbírek byla provedena ve fondech AŽMP rozsáhlá rešerše zaměřená na obrazovou dokumentaci židovských nemovitých památek vybraných 20 lokalit. V souvislosti s přípravou výstavy *Robert Guttmann – Pražský poutník* bylo vyhotoveno 497 skenů materiálů z pozůstalosti R. Guttmana. Pro badatelské účely bylo zpracováno 71 skenů.

Pro výstavní a publikační účely byly poskytnuty skeny Muzeu Šumavy Sušice pro rekonstrukci expozice Muzea Dr. Šimona Adlera v Dobré Vodě (14 skenů – ŽNO Horažďovice, Chlístov, Sušice, Rabí, Švihov), Spolku na obnovu židovských památek na Perucku, který ve spolupráci s Oblastním muzeem v Lounech a SOKA Louny připravil výstavu *Osudy židovských rodin na Lounsku* (23 skenů – ŽNO Louny). Pro výstavu o venkovských synagogách v Polici u Jemnice, kterou připravuje Ing. J. Klenovský pro Matanu a. s., archiv vyhledal materiály a podle vzneseného požadavku poskytl 63 skenů. Pro příručku *Paleografie raně moderního Aškenázu*, kterou připravuje Katedra Blízkého východu FF UK, bylo poskytnuto 19 skenů (ŽNO Praha, Kolín, Nové Sedliště, Třebíč).

Dokumentace nemovitého židovského kulturního dědictví

Odborný pracovník-hebraista D. Polakovič se věnoval epigrafickému výzkumu židovských nemovitých památek, dějinám Židů, psaní odborných článků, recenzí a výstavní činnosti.

V roce 2019 pokračoval v rámci epigrafického výzkumu židovských náhrobků v komplexní fotodokumentaci Starého židovského hřbitova v Praze. Zdokumentoval 2944 náhrobků z celkového počtu více než 13 000 náhrobních kamenů. Souběžně prováděl průzkum na mimopražských hřbitovech, a to ve spolupráci s SBH Matana, Židovskou obcí v Praze, Federací židovských obcí v ČR a Národním památkovým ústavem. Fotograficky dokumentoval 438 náhrobků na hřbitově ve Voticích, 211 náhrobků na starém a 460 náhrobků na novém hřbitově v Lipníku nad Bečvou. Další snímky pořídil na hřbitovech v Hluboké

(185 náhrobků), Bechyni (178 náhrobků), Kardašově Řečici (158 náhrobků) a Jemnici (413 náhrobků). Na hřbitově v Úsově provedl identifikaci u 862 náhrobků, v Jemnici identifikoval 413 náhrobních kamenů.

Pro připravovanou expozici ve Španělské synagoze vyhotovil 77 životopisných medailonů k osobnostem židovské emancipace z řad rabínů, vědců, lékařů i učitelů. Dále vypracoval 61 hesel k židovským obcím v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Z publikační činnosti uvedme jeho článek *Židovské hřbitovy v Rožmberku nad Vltavou* pro sborník *Židé v Čechách*, sv. 6, Praha 2019, s. 215–227. Napsal též biogramy židovských autorů pro práci Johann Peter Cerroni, *Spisovatelé království českého*, díl II (C-D). Heslář citovaných termínů, autorů a děl pro překlad knihy Elie Munk, *Svět modliteb*. Praha 2019, s. 477–497.

D. Polakovič recenzoval práci Frowalda Gila Hüttenmeistera a Lukáše Svobody *Židovský hřbitov Drmoul* ve Sborníku muzea Karlovarského kraje, 26 (2018), s. 223–226. Dále sepsal recenzi knihy Jaroslava Klenovského *Encyklopedie židovských památek Moravy a Slezska* v časopise Roš Chodeš, roč. 81 (2019), č. 3, s. 8–9. Lektoroval publikaci „*Krajina a urbanismus na rukopisných plánech z 18. století*“, která vyšla v lednu 2020.

Zájemci o židovské dějiny a architekturu si mohli vyslechnout jeho přednášky na téma „*Péče o židovské kulturní dědictví v českých zemích v 19. a 20. století*“, „*Vývoj židovského sepulkrálního nápisu v Čechách a na Moravě v období středověku*“ či „*Rabín Moses Schreiber (Chatam Sofer, 1762–1839) a Morava*“.

Ve dnech 16.–18. září 2019 se účastnil 7. mezinárodního intenzivního kurzu středověké hebrejské paleografie v italské Ravenně.

Úsek dokumentace šoa

Během roku 2019 soustředili pracovníci svou odbornou práci na přípravu nové expozice ve Španělské synagoze, pokračovali v katalogizaci a odborném zpracování archivních materiálů a současně zodpovídali badatelské dotazy, poskytovali konzultace veřejnosti, natáčeli rozhovory s pamětníky a věnovali se přednáškové a osvětové činnosti.

Hlavní úkol spočíval v přípravě nové stálé expozice ve Španělské synagoze. Pro připravovanou instalaci byly vybrány exponáty, které připomínají tragický osud příslušníků židovské komunity v letech 1939–1945. Chronologicky a tematicky jsou rozděleny do následujících celků: *Od Mnichova do okupace, Perzekuce židovského obyvatelstva, Zahájení deportací, Ghetto Terezín, Kultura v Terezíně, Transporty na Východ a Spravedliví mezi národy*. K uvedeným výstavním souborům a audiovizuálním prvkům byly sepsány úvodní texty. Jednotlivé předměty a fotografie doplňují vysvětlující popisky.

Pracovníci zodpověděli 320 badatelských dotazů, vypracovali řadu odborných rešerší a poskytovali konzultace, které souvisely zejména s osudy židovského obyvatelstva během 2. světové války. Badatelnu navštívilo 43 badatelů. Velká část badatelů využívá přístup k dokumentům prostřednictvím on-line archivu na veřejném rozhraní CollectiveAccess.

Úsek dokumentace šoa připravil ve spolupráci s Odborem pro vzdělávání a kulturu řadu přednášek, projekcí a osvětových besed věnovaných zejména tématům pronásledování Židů během 2. světové války a deportací do Terezína a na okupovaná východní území. V rámci cyklu seminářů pro učitele nazvaném „*Židé, dějiny a kultura*“ zazněly přednášky na téma „*Východiska nacistické rasové politiky*“, v rámci cyklu „*Cesty bez návratu*“ odborná pojednání na téma „*Vyhlažovací tábory jako součást*

konečného řešení židovské otázky“ či „*Osudy transportů v okupovaném Bělorusku*“. Jana Šplíchalová moderovala přednášku s projekcí na téma *Plynové vozy a nacistická technologie konečného řešení* (Historický ústav AV ČR) dne 12. 2. 2019. Dne 14. 3. 2019 moderovala přednášku s projekcí na téma *Tranziční ghetto Izbica v systému holocaustu v Berlíně* (Bildungswerk Stanislaw Hantz). Pro pamětníky a dárce materiálů uspořádali pracovníci 23 komentovaných prohlídek jednotlivými expozicemi ŽMP. V Terezínských listech č. 47/2019 publikovala Radana Rutová studii *Židovští míšenci a smíšená manželství v období protektorátu*.

Úsek dokumentace šoa spolupracoval také se sdělovacími prostředky. Posluchači Českého rozhlasu mohli v pořadu *Česká kronika* vyslechnout besedu o perzekuci židovského obyvatelstva v Protektorátě Čechy a Morava. Česká televize odvysílala v rámci cyklu Reportéři ČT pořad nazvaný *Ve jménu národa*, který byl věnován tématu židovské emigrace po Mnichovu. V Terezínských listech č. 47/2019 publikovala Radana Rutová studii *Židovští míšenci a smíšená manželství v období protektorátu*.

Fotoarchiv

Podstatnou část práce fotoarchivu tvořilo vyřizování 74 žádostí badatelů z tuzemska i ze zahraničí včetně poskytování požadovaných materiálů, většinou v elektronické podobě.

d) Odbor knihovny

Muzejní knihovna měla v roce 2019 celkem 300 registrovaných čtenářů. V knihovně a multimediálním centru se uskutečnilo 852 badatelských návštěv, další odborné dotazy byly vyřizovány písemně. Během roku bylo z fondu knihovny vypůjčeno 1971 dokumentů, z toho 1202 absenčně. Knihovna nabídla stejně jako v minulých letech i výpůjčky meziknihovní výpůjční službou. Jiným knihovnám byly zapůjčeny 44 dokumenty, pro zaměstnance muzea bylo vyřízeno 27 výpůjček či kopií článků a statí.

M. Bušek publikoval v *Terezín Declaration – Ten Years later: 7th International Conference, Prague, Documentation Centre for Property Transfers*, 2019 příspěvek s názvem „*Whose are they and where did they come from?*“ *Methods of identifying the original owners of books held by the Jewish Museum in Prague*, přednesený na stejnojmenné mezinárodní konferenci konané 18. – 19. 6. 2019 v Praze.

Studovna knihovny
Židovského muzea v Praze

Pokračovala spolupráce na připravované expozici ve Španělské synagoze – M. Bušek a S. Singerová finalizovali texty 50 profilů literátů pro AV prvky, proběhly korektury textů a popisek k vystavovaným předmětům.

Knihovna Židovského muzea v Praze je od roku 2012 zapojena do projektu *Kooperativní tvorba a využívaní souborů národních autorit*. Projekt koordinuje a odborně garantuje Oddělení národních jmenných autorit Národní knihovny ČR. Knihovna ŽMP jako lokální supervizor přispívá do databáze národních autorit novými záznamy a zároveň se podílí na opravách stávajících autorit. V roce 2019 M. Kotyzová nově zpracovala 19 korporativních autorit a 158 personálních autorit.

Multimediální centrum knihovny v administrativní budově muzea i nadále zpřístupňovalo zájemcům nejen odborné a muzejní databáze (databáze obětí šoa, databáze sbírkových předmětů, katalog knihovny, katalog sbírek), ale též Archiv vizuální historie USC Shoah Foundation Institute obsahující nahrávky rozhovorů s přeživšími šoa nebo těmi, kdo k tomuto období mohli podat svědectví. Podobné rozhovory jsou také obsaženy ve Fortunoff Video Archive for Holocaust Testimonies spravovaném Yale University a Židovské muzeum v Praze je jedním z přístupových bodů k tomuto archivu. V Multimediálním centru je také možno zhlédnout ze záznamu večerní pořady Oddělení pro vzdělávání a kulturu, pokud se podařilo zajistit souhlas přednášejícího. Pro badatele je přístupná příruční knihovna a návštěvníci zde též mohou zakoupit publikace vydávané muzeem.

e) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích

ŽMP v roce 2019 zastupovala na pravidelném výročním zasedání Asociace evropských židovských muzeí ve Ferraře vedoucí Odboru sbírek Ž. Marešová. ŽMP se pravidelně účastnilo zasedání Asociace muzeí a galerií ČR a na výročním zasedání Českého výboru ICOM (Ž. Marešová).

Členkami Evropské asociace židovských studií zůstávají nadále I. Cermanová a L. Uličná. I. Cermanová zastupovala ŽMP v Komisi muzejních historiků AMG, D. Baránek v Komisi regionální historie Moravy a Slezska AMG.

Knihovna ŽMP je členem knihovnických organizací SKIP (Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR) a SDRUK (Sdružení knihoven ČR). ŽMP je dále Z. Pavlovskou zastoupeno v české delegaci International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA (dříve Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research – ITF). ŽMP zažádalo prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu o účast v projektu EHRI-3 a usiluje o členství ve 4. pracovní skupině (školení a vzdělávání), v jejímž rámci by zorganizovalo metodologický seminář. Ředitel ŽMP L. Pavlát jako dříve působil jako člen redakční rady Nakladatelství Academia.

f) Žádosti o bezúplatné převody předmětů protiprávně odňatých v období holocaustu a 2. světové války

V rámci provenienčního výzkumu byly ve sbírce na žádost pozůstalých členů rodiny identifikovány portréty Ewalda a Jana Rudolfa Osersových od Maxe Soldingera, jejichž původní majitelkou byla paní Josefina Osers (1894-1942). Právoplatní vlastníci podali žádost o bezúplatný převod obou portrétů, což ŽMP uveřejnilo na svých [webových stránkách](#).

V oblasti žádostí o bezúplatné převody předmětů protiprávně odňatých v období holocaustu a II. světové války došlo také k registraci hebrejského iluminovaného rukopisu Kicur ma'avar Yabok do databáze uloupených a pohřešovaných předmětů kulturní hodnoty spravované Deutsches Zentrum Kulturgutverluste. Jedná se o významnou památku moravské písařské školy z majetku pohřebního bratrstva dnes již neexistující Židovské náboženské obce v Mikulově, na jehož navrácení české židovské

komunitě zastoupené Federací židovských obcí v ČR vzneslo ŽMP nárok v roce 2010, avšak tento nárok dosud nebyl spravedlivě vyřešen.

ŽMP dále jedná s pozůstalými členy rodiny S. H. Liebena o požadavku bezúplatného převodu souboru předmětů souvisejících s jeho osobností.

Kladně bylo vyhověno žádosti o bezúplatném převodu díla Opuštěný dům od Václava Zykunda dědicům po původním majiteli Ing. Evženu Weignerovi.

8 Příprava nových expozic a modernizace muzea

V roce 2019 pokračovala kurátorská a technická příprava nové podoby stálé expozice ve Španělské synagoze s názvem *Židé v českých zemích, 19.–20. století*. Koncept respektuje chronologii a prostorové rozmístění dosavadní expozice *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě v 19.–20. století*, jež vznikla během první významné rekonstrukce budovy v letech 1994–1998. Obsahově však nová prezentace, vytvořená kolektivem autorů jak z ŽMP, tak externích, reflektuje nejnovější výsledky historického bádání.

Změny doznají především prostředky a styl prezentace, její stylové a technické provedení, které s citem pro architekturu stavby počítá s multimediálními a interaktivními prvky. Kromě tematického výběru vzácných sbírkových předmětů v novém uspořádání a významovém kontextu si tak zájemci budou moci například na dotykových obrazovkách listovat historickými dokumenty, prohlížet si fotografie a umělecká díla či vyhledávat v databázi významných židovských osobností. Moderní výstavní expozice si vyžádá stavební úpravy včetně vybudování nového technologického a návštěvnického zázemí a bezbariérového přístupu.

Pro návštěvníky Židovského muzea v Praze se Španělská synagoga uzavřela 31. 5. 2019. Modernizaci památky a stálé expozice předcházela v letech 2017–2018 kurátorská a technická příprava. Jednotlivá témata připravované expozice pak zpracovali vědečtí pracovníci muzea částečně za přispění externích odborníků. Architektonické řešení projektu zpracovalo architektonické studio Petr Franta architekti s.r.o., jež je i generálním projektantem stavby. Vyšším dodavatelem stavby je firma KONSIT a.s., jež provádí komplexní dodávky zvláště náročných staveb, jakými jsou i památkově chráněné historické budovy. Realizační práce byly zahájeny v červenci 2019 a potrvají do posledního čtvrtletí roku 2020. Dále pokračovalo vyřizování smluvní agendy k zápůjčkám sbírkových předmětů a licencím k jejich užití. Byly zahájeny práce na přípravě podkladů pro audiovizuální prvky. Proběhla poptávková řízení na dodávku instalace a instalačních pomůcek pro osazení vitrín a na dodávku audiovizuálních obsahů.

Příprava nové expozice ve Španělské synagoze

Po otevření Informačního a rezervačního centra (2014), opravě Maiselovy synagogy a otevření nové expozice zde (2015) a následném rozšíření expozice v Pinkasově synagoze (2018) představuje modernizace expozice ve Španělské synagoze již čtvrtý transformační projekt ŽMP. Cílem proměny stálých expozic je, aby při respektování architektury historických synagog, v nichž jsou umístěny, lépe odpovídaly současným trendům muzejních prezentací, technickým možnostem i očekávání návštěvníků.

V prosinci 2019 zahájila specializovaná firma přípravné práce na dopsání dalších 20 jmen obětí šoa na zdi Pinkasovy synagogy, která odborní pracovníci dohledali na základě badatelského výzkumu a podnětů ze strany veřejnosti. Restaurátoři opravili chybné údaje u 5 stávajících záznamů, nápis jednoho jména si vyžádal odborné restaurování z důvodu vandalizmu. Práce v Pinkasově synagoze, zajišťované Úsekem dokumentace šoa, byly ukončeny na konci ledna roku 2020.

V roce 2019 též pokračovala marketingová příprava nové podoby stálé expozice s názvem *Kabinet Friedl: Dětské kresby z Terezína*, jež bude umístěna v prostoru, kde se v současné době nachází Galerie Roberta Guttmanna. Autorkou libreta je kurátorka sbírky vizuálního umění ŽMP Michaela Sidenberg. Architektonické řešení expozice připravilo studio Marek Topič Architekti. Graficky byla připravena kolekce propagačních předmětů pro donory projektu a byla zahájena příprava obsahu fundraisingové brožury o projektu v české a anglické verzi.

Jedním z cílů modernizace muzea je též aktivněji zapojit do činnosti veřejnost. V tom sehrává významnou úlohu jak Společnost přátel Židovského muzea v Praze, která měla v roce 2019 celkem 46 platících a 12 čestných členů, tak aktivisté zařazení do stále se rozšiřujícího Dobrovolnického programu, zahájeného v roce 2011. V roce 2019 se do něj zapojilo 21 dobrovolníků, většinou studentů, kteří nejčastěji pomáhali při pořádání kulturních akcí muzea a asistovali v jednotlivých muzejních odděleních.

9

Akvizice

V roce 2019 se uskutečnila dvě řádná zasedání a osm mimořádných (per rollam) jednání Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost ŽMP za účasti externích spolupracovníků. Nejvíce přírůstků v roce 2019 pocházelo z vlastního výzkumu muzea, konkrétně z průběžně zpracovávaných nálezů z geniz v Rychnově nad Kněžnou, Luži, Zalužanech, Březnici, Úsově a Neveklově – celkem 70 evidenčních čísel, která zahrnovala 132 předmětů.

Neméně významnou skupinu přírůstků do odboru sbírek ŽMP tvořily dary věnované jednotlivci z tuzemska – 9 evidenčních čísel obsahujících 12 jednotlivin. K nejvýznamnějším darům roku 2019 patří pamětní pohár pro představeného Hagiboru z počátku 20. století.

Další skupinu přírůstků tvořily dva nákupy pro sbírku vizuálního umění. Prvním nákupem byl soubor pozůstalosti malířky Ilony Singer-Weinberger (1905–1944) obsahující 106 samostatných kreseb a skic a unikátní autorský soubor 23 periodik, akcidenčních tiskovin a novinových výstřížků s recenzemi na vlastní dílo a jeho prezentace v rámci skupinových výstav. Druhý nákup představuje portrét významného židovského podnikatele, zakladatele tabákového konsorcia, spolunájemce tabákového monopolu pro české a rakouské země včetně Haliče a od roku 1784 ředitele spojeného státního monopolu bankálních důchodů, mýt a tabákové režie Israela Höniga von Hönigsberg (30. 10. 1724 Chodová Planá [něm. Kuttienplanen] – 19. 1. 1808, Vídeň).

Akvizice vzácného pražského tisku
Amudej šes od významného
židovského autora Šlomo Efrajima
Luntschitze (1550–1619)

Zbývající přírůstky představují předměty z depozitáře, u nichž bylo zjištěno nesprávné evidenční číslo – 32 evidenčních čísel obsahujících 75 jednotlivin.

Knihovna ŽMP byla v roce 2019 obohacena o 1302 svazky. Přibližně 30 % z nich bylo získáno nákupem. Do podsbírký Knihy evidované v CES bylo zařazeno 132 tisků. Většina byla přeřazena z knihovního fondu, zakoupeny byly 3 staré tisky – *Tefilot mi-kol ha-šana* (Prag, 1733), *Luntschitz, Šlomo Efrajim: Amudej šeš* (Prag, 1618) a *Bachja ben Ašer ibn Chalava: Sefer Šulchan arba* (Prag, 1596).

Na podzim 2019 skončila úspěšná jednání knihovny ŽMP s aukční síní Kedem (Jerusalem) ohledně navrácení vzácných tisků *Šeelot u-tšuvot ha-geonim* (Prag, 1590), *Jicchak ben Jehošua: Sefer olat Jicchak* (Prag, 1606) a *Sefer Poel cedek* (Prag, 1722), které se v minulých letech objevily v nabídce zmíněného aukčního domu. Po identifikaci tisků jakožto chybějících z původního fondu knihovny pražské židovské obce, nyní historického fondu knihovny ŽMP, byly vzneseny požadavky na navrácení. Díky spolupráci aukční síně byly tisky staženy z aukcí a s držiteli bylo dosaženo dohody o navrácení tisků do ŽMP.

Sbírký Úseku dokumentace šoa se rozrostly o dary z mnoha rodinných archivů a pozůstalostí. Jednalo se především o historicky cenné dokumenty osobní i úřední povahy, fotografie a korespondenci. Kromě toho byly pořízeny digitální kopie zapůjčených materiálů. Mezi nejvýznamnější přírůstky patří pozůstalosti rodin Langových z Brna, Zenkerových a Nadelfestových z Pardubic, Friedových z Třebíče, Freudfeldových, Adlerových, Kalinových, Sádlových a Krausových z Prahy či rodinný archiv Waldsteinových z Přeštic. Veškeré nově získané archivní materiály budou po pečlivé katalogizaci postupně zpřístupněny badatelské veřejnosti.

Muzejní archiv zakoupil v newyorské dražbě strojopis díla věnovaného rabínovi dr. Gustavu Sicherovi k 75. narozeninám.

10

Vzdělávací aktivity

ŽMP stejně jako v minulých letech nabízelo prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK) s pobočkami v Praze a v Brně četné pořady, programy a projekty.

Pražská pobočka OVK připravila 10 typů tematických přednášek a spolu s nimi 16 výtvarně nebo dramaticky pojatých interaktivních dílen. Programy se týkaly nejrůznějších aspektů židovské kultury – tradic a zvyků, biblických dějin či dějin Židů v Čechách a na Moravě. Velká pozornost byla tradičně věnována výukovým programům s tematikou antisemitismu a šoa.

V rámci „Celoměstských programů podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy pro rok 2019“ OVK Praha rovněž již pátým rokem rozvíjelo projekt na podporu žáků a pedagogů učňovského školství zaměřený na prevenci společensky nebezpečných jevů. Cílem projektu, jehož se zúčastnilo 1015 žáků učňovského školství, je účinně působit v oblasti prevence extremismu, rasismu a antisemitismu.

Všech vzdělávacích programů v pražské pobočce OVK se zúčastnilo 6736 českých žáků a studentů. Zároveň byly některé programy a semináře připraveny i pro zahraniční studenty. V roce 2019 se jich v pražské pobočce zúčastnilo 383 návštěvníků z Německa, Švýcarska a Jihoafrické republiky.

Na některých svých projektech pražská pobočka OVK spolupracovala s dalšími institucemi – mimo jiné s Národním institutem pro další vzdělávání na literárně-historické soutěži *Daniel* či s organizací *Freiwillige Terezín*, která pravidelně organizuje besedy s pamětníky.

Za účasti 151 učitelů proběhly také čtyři dvoudenní semináře *Židé – dějiny a kultura*. Významným partnerem při dalším vzdělávání pedagogických pracovníků je již několik let Památník Terezín, s nímž ŽMP v roce 2019 pořádalo jeden třídní seminář pro 100 učitelů na téma *Jak učit o holocaustu*. V srpnu 2019 se za účasti 38 pedagogů uskutečnil podruhé nadstavbový seminář *Židé – dějiny a kultura* věnovaný tématu 30. výročí Sametové revoluce.

Také mnohé vzdělávací aktivity pobočky Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Brně byly výsledkem spolupráce s dalšími institucemi. Osvědčila se především dlouhodobá spolupráce s Muzeem romské kultury při výuce vzdělávacích programů. Na toto téma se konal workshop s názvem *Nezapomenu 2019*. Ve spolupráci s ním se pro základní a střední školy uskutečnilo 12 workshopů s tematikou holocaustu při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti.

Ve spolupráci s Regionálním muzeem v Mikulově proběhly v mikulovské synagoze z nabídky OVK interaktivní dílny *Hanin kufřík a Badatel*, kterých se zúčastnilo 82 žáků. Ve spolupráci s Muzeem regionu Boskovicka proběhla v květnu přednáška *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě* a v červnu komentovaná prohlídka místního židovského hřbitova pro veřejnost. Obou programů se v židovském obecním domě v Boskovicích zúčastnilo 52 návštěvníků.

V únoru se uskutečnily 4 workshopy *Hanin kufřík* pro školy z Olomouckého kraje v prostorách Muzea a galerie Prostějov. Zároveň se tamtéž uskutečnily přednášky pro veřejnost – *Hebrejská abeceda* a *Tradice a zvyky* pro 48 posluchačů.

Pozornost byla též věnována programům pro pedagogy a jejich dalšímu vzdělávání. Za účasti 66 učitelů v brněnském OVK proběhly čtyři jednodenní semináře *Židé – dějiny a kultura*. V září 2019 se za účasti 17 pedagogů uskutečnil nadstavbový seminář *Židé – dějiny a kultura* věnovaný židovské menšině v Československu po roce 1989. V listopadu se pro 35 zahraničních účastníků semináře Yad Vashem konala komentovaná prohlídka centra města a synagogy v Brně.

Všech vzdělávacích programů v brněnské pobočce Oddělení pro vzdělávání a kulturu se zúčastnilo 2441 žáků a studentů. OVK v Brně zajišťovalo též komentované prohlídky po místním židovském hřbitově a synagoze. Nabídky komentovaných prohlídek využilo na 778 studentů a členů zájmových sdružení.

V roce 2019 pokračoval již osmnáctým rokem vzdělávací projekt ŽMP *Zmizelí sousedé*, určený žákům základních a středních škol, původně ve spolupráci s Ústeckým krajem. Pražská pobočka OVK na něm pracuje od roku 2017 samostatně. Tento unikátní projekt mapuje osudy obětí šoa přímo v místě bydliště účastníků projektu. Jeho cílem není jen dokumentovat osudy Židů za 2. světové války, ale klade důraz na postoje a přístup účastníků projektu k etnickým a náboženským menšinám.

Projekt *Zmizelí sousedé* byl ve školách a kulturních centrech i v roce 2019 představen putovní výstavou. Zhlédlo ji na 2500 studentů a návštěvníků.

Ve spolupráci s Velvyslanectvím České republiky v jihoafrické Pretorii byla anglická verze výstavy *Zmizelí sousedé / Neighbours Who Disappeared* představena v Johannesburg Holocaust & Genocide Centre. Poté byla nabídnuta dalším centrům v Durbanu a Kapském městě. Výstavu zde navštívilo na 3000 návštěvníků.

a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu

Kulturní pořady pro veřejnost připravovaly v roce 2019 jak pražská, tak brněnská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK).

V roce 2019 pořádala pražská pobočka pravidelně osm večerních programů měsíčně (celkem 80 pořadů), které navštívilo 2927 osob. V Maiselově synagoze probíhal žánrově různorodý program tvořený koncerty klasické hudby s vazbou na židovskou tematiku, diskuzemi a komponovanými večery. V prostorách auditoria OVK v Maiselově ulici 15 v Praze 1 se nadále konaly zejména přednášky, projekce a výstavy.

Stejně jako v předchozím roce nabídly koncerty v Maiselově synagoze posluchačům kvalitní komorní klasickou hudbu v podání předních, převážně českých interpretů. V pravidelném měsíčním koncertním cyklu vystoupily následující soubory a umělci: Kalabis Quintet, Eliška Balabánová s Danou Markovou, Zemlinského kvarteto s hosty Dominikou Weiss Hoškovou a Jiřím Pinkasem, harfové kvarteto Prah-a-harp, Bennewitzovo kvarteto, Viktorie Dugranpere v doprovodu Jiřího Sychy a Ondřeje Bernovského, Silvie Hessová společně s Kateřinou Englichovou, Ensemble Postillon a Fama Quartet v doprovodu Ireny Troupové.

Mimo pravidelnou koncertní řadu vystoupil v Maiselově synagoze v červnu a listopadu americký klezmerový houslista a zpěvák Yael Strom společně s předním českým kontrabasistou Petrem Dvorským a akordeonistou Aliksandrem Yasinskim.

V roce 2019 OVK svými pořady připomnělo několik významných výročí. Začátkem září byl komponovaným večerem *Chci být básníkem celým srdcem* vzpomenuť Jiří Orten, od jehož narození uplynulo 100 let. Na vzpomínkový večer přijali pozvání editorky Ortenových *Spisů* paní Marie Rút Křížková a Marie Havránková a redaktor Jan Šolc, celým večerem provázela moderátorka Ester Janečková a herec Marek Adamczyk přednesl úryvky z Ortenova díla.

*Americký klezmerový houslista
a zpěvák Yael Strom s kontrabasistou
Petrem Dvorským a akordeonistou
Aliksandrem Yasinskim
v Maiselově synagoze*

Výjimečné však byly i některé další pořady. Na jarní besedě o osobě Zdeňka Tomana, jenž byl ústřední postavou filmu Ondřeje Trojana *Toman*, moderované Petrem Brodem diskutovali přední odborníci na dobu poválečného Československa, kteří se podíleli i na tvorbě samotného filmu: dokumentarista Martin Šmok, životopisec Frank Reiss a historik František Hanzlík. V „Diskusích v Maislovce“ připravovaných Irenou Kalhousovou a Janem Fingerlandem vystoupili např. historička Kateřina Čapková, novinář Josef Kraus, zemský rabín Karol E. Sidon či bývalý velvyslanec v Izraeli Daniel Kumermann. Prezentace několika knih a autorů se četby úryvků v letošním roce zhostili například herci Arnošt Goldflam, Taťána Medvecká, Hanuš Bor a Marek Adamczyk. Současně i v roce se ŽMP zapojilo do *Festivalu demokracie* při konferenci *Forum 2000* diskuzi v Maislově synagoze na téma *Izrael a vzestup neliberální demokracie* zde s Irenou Kalhousovou diskutovala poslankyně izraelského Knesetu Rachel Azaria a historik hebrejské univerzity a politický komentátor Gabi Taub.

Ústředním motivem, který provázel pořady v pražském auditoriu OVK, byla historie Židů v dávné i moderní historii. Té se věnovaly dva přednáškové okruhy, cyklus *Cesty bez návratu: Deportace Židů z českých zemí 1939–1945* ve spolupráci s historičkou ŽMP Janou Šplíchalovou a cyklus *Kapitoly z dějin Židů v českých zemích od středověku po emancipaci* ve spolupráci s historičkou ŽMP Ivetou Cermanovou. K dalším přednášejícím patřili přední odborníci na daná témata, mimo jiné publicista Petr Příbyl, historik Vojtěch Kyncl, ředitel Katedry Blízkého východu FF UK Pavel Sládek, historik Daniel Soukup. V první polovině roku se s příznivým ohlasem setkal cyklus filmových projekcí s úvodem filmové historičky Alice Aronové. V roce 2019 byl svými ikonickými snímky představen americký režisér Billy Wilder. Spisovatele Josepha Rotha představil germanista Tomáš Dimter osobnost, s nímž rozhovor vedl ředitel Pražského literárního domu David Stecher.

I v roce 2019 se se zájmem setkaly pořady pro rodiče s dětmi, které se za podpory Nadačního fondu obětí holocaustu konaly každou druhou neděli v měsíci. Zúčastnilo se jich 315 osob.

Brněnská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu nabídla veřejnosti 58 pořadů, které navštívilo 1353 návštěvníků. V roce 2019 probíhalo pět přednáškových cyklů. Cyklus *Ze života Židů* Chaima Kočího představil v pěti pokračováních z různých hledisek život tradičních Židů. V cyklu *Smích skrze slzy* přiblížil muzikolog Jan Špaček židovstvím ovlivněnou tvorbu skladatele Dmitrije Šostakoviče. Pokračoval také nepravidelný cyklus *Domy věčnosti* fotografky a publicistky Heleny Bretfeldové o židovských hřbitovech nejen na Moravě. Judaistka Lena A. Novotná z Husitské teologické fakulty v roce 2019 zahájila cyklus nazvaný *Z dějin antisemitismu a antijudaismu*. Germanistka Ingeborg Fialová z Univerzity Palackého v Olomouci zahájila přednáškou *Mojžíš* cyklus o starozákonních postavách z pohledu německy psané literatury.

Beseda v Maislově synagoze o osobě Zdeňka Tomana, jenž byl ústřední postavou filmu Ondřeje Trojana *Toman*

Přestože hlavní těžiště večerních programů OVK Brno tvoří přednášky, v roce 2019 se uskutečnily i akce kulturně-vzdělávacího charakteru. Patřily mezi ně dva původní dokumentární filmy: snímek českého režiséra a kameramana Petra Barana z roku 2018 s názvem *Židovka* se zaměřil na téma druhé generace přeživších holocaustu a autorský dokument Evy Lustigové z roku 2013 *Tvoje slza, můj déšť* zaznamenal živou formou setkání a osobní rozhovory s jejím otcem, spisovatelem Arnoštem Lustigem.

Uskutečnily se také dva literární pořady. Spisovatelka Ladislava Chateau přiblížila svou novou knihu *Colette, má drahá, vy víte, co máte udělat*, která je biografií významného francouzského spisovatele Pierra Drieu La Rochelle a především jeho manželky, lékařky a vědkyně židovského původu Colette Jéramec. Autobiografii Jaroslava Flussera s názvem *Život na úvěr* představila autorova vnučka Olga Neřoldová a vybrané ukázky přečetl herec Michal Bumbálek.

Uskutečnilo se také několik hudebně zaměřených pořadů. Součástí představení českého vydání knihy *Metamorfózy v česko-rakouských vztazích očima pamětnice holocaustu* rakouského sociologa a kulturního filozofa Reinera König-Hollerwögera byl klavírní doprovod autora. Příspěvkem k festivalu *Gido se vrací domů* byl slavnostní komponovaný večer s koncertem předního českého klavíristy Pavla Zemena. V červnu zazněl v Křišťálovém sále Staré radnice koncert izraelského skladatele a klavíristy Tala Zilbera s doprovodem pěveckého sboru Boston City Singers Tour Choir.

V rámci nedělních dětských dílen pro veřejnost proběhlo 10 programů zaměřených na příběhy z Tanachu a světové umělce židovského původu, které navštívilo 112 dětí. Pořádání těchto dílen podpořil Nadační fond obětem holocaustu.

b) Koncerty a další kulturní akce ve Španělské synagoze a Maiselově synagoze

Do 31. 5. 2019, kdy byla Španělská synagoga uzavřena pro rekonstrukci, využívalo Židovské muzeum v Praze tento prostor pro různé kulturní akce i pravidelné koncerty.

Při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti se již tradičně konal ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze a Nadačním fondem obětí holocaustu slavnostní koncert. Dne 28. 1. 2019 na něm v podání Belfiato Quintet zazněly skladby Antonína Rejcha, Maurice Ravela a Pavla Haase.

Po celou první polovinu roku 2019 se ve Španělské synagoze dále konaly koncerty agentury BM ART určené především pro zahraniční návštěvníky. Celkem se jich uskutečnilo 99. Po uzavření Španělské synagogy byly tyto koncerty přesunuty do Maiselovy synagogy, kde jich do konce roku proběhlo 73. Celkem tak bylo Agenturou BM Art v roce 2019 uspořádáno 172 koncertů.

V roce 2019 ŽMP vydalo devět publikací, dvě čísla odborného periodického časopisu a řadu tiskovin propagujících akce a aktivity muzea.

K výstavě Židovského muzea v Praze *Jaroslav Róna: Kresby odjinud* byla vydána stejnojmenná skládáčka v české a anglické jazykové verzi v nákladu 1000 kusů v české a 2000 kusů v anglické verzi.

K výstavě Židovského muzea v Praze *Robert Guttman: Pražský poutník* byla vydána stejnojmenná skládáčka v české a anglické jazykové verzi v nákladu 1000 kusů v české a 2000 kusů v anglické verzi.

V roce 2019 byla rovněž vydána aktualizovaná verze skládáčky *Příběh Židovského muzea v Praze* v české a anglické jazykové verzi v nákladu 1000 kusů v české a 1000 kusů v anglické verzi.

Z reedice bylo vydáno pět jazykových verzí publikace Arna Pařika *Židovská Praha*, průvodce po historii pražské židovské obce a Židovského Města s více než stem barevných fotografií pražských synagog, židovských hřbitovů a dalších památek (anglicky v nákladu 1500 kusů, francouzsky v nákladu 400 kusů, španělsky v nákladu 400 kusů, italsky v nákladu 400 kusů a česky v nákladu 300 kusů). Z reedice byly dále vydány čtyři jazykové verze publikace *Motýla jsem tu neviděl* (anglicky v nákladu 800 kusů, španělsky v nákladu 500 kusů, italsky v nákladu 500 kusů a francouzsky v nákladu 200 kusů).

Jako každý rok vyšel odborný časopis *Judaica Bohemiae*, který se specializuje na vydávání odborných studií k dějinám a kultuře Židů v českých zemích, respektive širším středoevropském prostoru (území někdejší habsburské monarchie). Časopis vychází od roku 1965 a jeho publikačním jazykem je angličtina a němčina. Na obsahu časopisu se pravidelně podílejí vedle českých i zahraniční přispěvatelé. Od roku 2009 je časopis vydáván opět dvakrát ročně (v letech 1994–2008 byla publikace ročenkou).

Červnové číslo *Judaica Bohemiae* 54 (2019), 1 obsahuje studii Marie Buňatové (*Trade Contacts between Prague Jews and Northern Italy and their Engagement in the Italian Commodity Trade in the 16th and Early 17th Centuries*), věnovanou problematice kontaktů pražských Židů s obchodními centry v severní Itálii a zapojení židovských kupců do obchodu s italským kramářským zbožím v 16. století a na počátku 17. století. Studie *Holy Curiosity: Circumcision as a Rhetorical Concept in a Bohemian Catholic Sermon from the 18th Century* z pera Daniela Soukupa se na základě tří intertextuálně propojených křesťanských hebraistických pojednání z raného novověku zabývá tématem židovské obřizky a rozebírá, jakou úlohu tyto texty hrály v konstruování barokní zbožnosti a v zobrazování soudobé židovské komunity. Rubrika Materiály obsahuje průkopnickou studii z oblasti židovské sfragistiky od Pavla Kocmana, Terezy Dleskové a Milana Žoncy, jež rozebírá pečeti a razítka, mající souvislost s židovskou obcí v městečku Dambořice (německy Dambořitz) na jižní Moravě. Rubrika Zprávy obsahuje bilancující příspěvek Petra Pálky věnovaný čtvrtstoletí konferenci „Židé a Morava“.

Prosincové číslo *Judaica Bohemiae* 54 (2019), 2 obsahuje studii Andrey Jelínkové (*„Ohncensurirte viel übles in sich enthaltende Bücher“: On the Registration and Censorship of Hebrew Books in Moravia in the Mid-18th Century*), věnovanou problematice hebrejského knihtisku, knižního obchodu a cenzury hebrejských tisků na Moravě v polovině 18. století. Její pozornost je zaměřena na brněnskou hebrejskou tiskárnu Františka Josefa Neumanna a na jeho spor s jezuitskými cenzory v Olomouci a Praze. Rubrika Materiály obsahuje dvě studie představující dva významné dokumenty k dějinám českých Židů ve 14.

a 18. století. Milan Žonca předkládá komentovanou edici a anglický překlad známého prosebného dopisu o finanční pomoc z pera pražského učenice Avigdora Kary (zemřel 1432), sepsaného záhy po pražském pogromu roku 1389. Olga Sixtová a Kajetán Holeček přináší edici, analýzu a překlad stanov židovské obce v Rychnově nad Kněžnou (1657) – dosud nejstarších známých interních obecních židovských stanov z Čech. Rubrika Zprávy obsahuje příspěvek Filipa Pauluse a Šárky Steinové věnovaný translokačním plánům židovských obydlí v zemích Koruny české z let 1727–1728 a projektu jejich zpracování v Národním archivu ČR. Následuje bilancující zpráva Vlastimily Hamáčkové, věnovaná pravidelným seminářům „Židé v Čechách“, které od roku 2006 pořádá Židovské muzeum v Praze, a zpráva Christiana Porzelta o mezinárodní konferenci *Spása duše i okázalé představení. Židovské konverze ve středoevropském prostoru do roku 1848*, uspořádané v říjnu 2019 v Brně. Závěrečná sekce časopisu zahrnuje recenze publikace Lukase Clemense a Christopa Cluseho (*The Jews of Europe around 1400. Disruption, Crisis, and Resilience*, 2018) od Martina Musíla, dále publikace Joshuy Teplitskeho (*Prince of the Press: How One Collector Built History's Most Enduring and Remarkable Jewish Library*, 2019) od Andrey Jelínkové a rovněž publikace Olgy Sixtové (*Kniha představených kolínských synagogy 1730–1783: překlad a regesta s úvodní analýzou pramene*, 2018) z pera Lenky Uličné.

V české i anglické verzi pokračovalo vydávání čtvrtletního elektronického *Zpravodaje/Newsletteru* i tištěného dvouměsíčního programového přehledu muzea, obsahujícího základní informace o památkách ve správě muzea, jeho stálých expozicích a aktuálně připravovaných výstavách, koncertech, programech pro rodiče a děti, komentovaných prohlídkách, přednáškách a diskusních večerech.

a) Výpůjčky

Židovské muzeum v Praze v roce 2019 spolupracovalo se 194 českými a 54 zahraničními administrativními, kulturními, akademickými a vzdělávacími institucemi.

Ve sbírkové oblasti muzeum pokračovalo v již započatém systému uzavírání jednoletého až dvouletého smluvního vztahu (výjimečně tříletého – na základě schválení Správní rady) s českými i zahraničními dlouhodobými vypůjčiteli. Aktuálně jde o 9 českých židovských obcí a dalších 10 kulturních subjektů. V roce 2019 bylo prodlouženo 15 smluvních vztahů, přičemž každému předcházela kontrola a vyhodnocení fyzického stavu předmětů ze strany pracovníků ŽMP. V zahraničí muzeum dlouhodobě participuje výpůjčkou ve 2 expozicích.

ŽMP se svými výpůjčkami podílelo též na zahraničních výstavách. Tradičně nejvíce výpůjček bylo ze souboru vizuálního umění. Umělecká díla ze sbírek muzea se tak objevila v rámci projektu *City of women 1900–1938* ve Vídni, kdy byla vystavena dvě díla Friedl Dicker-Brandeis.

Z krátkodobých výpůjček patřila k nejzajímavějším projektům výstava díla paní Helgy Hoškové v Jubilejní synagoze v Praze, kam ŽMP zapůjčilo tři díla.

Pokračovala výpůjčka jednoho exponátu v House of European History v Bruselu a výpůjčka liturgických předmětů ze sbírek ŽMP do stálé expozice Memorial Scrolls Trust v Londýně.

ŽMP poskytlo v roce 2019 celkem 118 povolení k užití materiálů ŽMP pro knižní, časopisecké, propagační a studijní účely stejně jako k fotografování a natáčení v objektech ŽMP.

Odbor knihovny spolupracoval na zápůjčce knihy na výstavu „*Rape – The beginning of a genocide*“ (The Living History Forum, Stockholm – Švédsko).

b) Neziskový sektor, informace a konzultace, média

Podstatná byla i spolupráce s institucemi a neziskovými organizacemi v oblasti vzdělávání a kultury, zmiňovaná samostatně na příslušném místě této zprávy.

Odborní pracovníci ŽMP dále osobně či písemně poskytovali informace a konzultace nezbytné pro činnost dalších institucí, odborníků různých oborů, obnovu památkových objektů a přípravu expozic na různých místech České republiky.

Ředitel muzea Leo Pavlát tak jako v minulých letech zpracovával odborná vyjádření pro učebnice, usilující o udělení doporučující doložky MŠMT, a v médiích i pro interní potřebu FŽO se vyjadřoval na téma judaismu, židovských dějin, antisemitismu a blízkovýchodního konfliktu (mimo jiné rozhovor pro FTV Prima 8. 2. 2019, v pořadu České televize „168 hodin“ 17. 3. 2019, pro ČT24 5. 8. 2019 či pro ČRo Plus Vertikála 10. 11. 2019). Byl též spoluautorem a pravidelným přispěvatelem týdenního rozhlasového pořadu Českého rozhlasu Šalom alejchem, jehož koncepci připravil.

c) Účast na dalších projektech

ŽMP se v roce 2019 podílelo na řadě akcí pořádaných jinými institucemi.

Již tradičně se muzeum zaměřilo na veřejnou připomínku šoa. Ke Dni památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti připravilo 28. 1. 2019 slavnostní koncert ve Španělské synagoze (viz kapitola 11 b).

Ve dnech 1.–3. 2. 2018 se Židovské muzeum v Praze zapojilo do již 19. ročníku dobročinné akce *Ledová Praha*, která přihlášeným dětským kolektivům i rodinám s dětmi umožňuje bezplatně se seznámit se současností hlavního města Prahy, jejími pamětihodnostmi a zajímavostmi.

V březnu 2019 uplynulo 75 let od vyvraždění vězňů terezínského rodinného tábora v plynových komorách tábora v Osvětimi-Březince. Židovské muzeum v Praze a Terezínská iniciativa uctily památku 3792 českých a moravských Židů zavražděných v noci z 8. na 9. 3. 1944 ranní tryznou v Památníku obětí šoa z českých zemí v Pinkasově synagoze.

K připomínce tragické noci z 8. na 9. 3. 1944 dále uspořádaly Památník šoa Praha a Institut terezínských skladatelů ve spolupráci s Terezínskou iniciativou a Židovským muzeem v Praze Koncert pro Terezínský rodinný tábor s podtitulem Vzpomínka na BIIb. V prostoru nádraží Bubny vystoupila 7. března 2019 česká sopranistka Irena Troupová s klavírním doprovodem Jana Duška. Orchester Gymnázia Přírodní škola vzpomenul válečné události písněmi dětí z terezínského ghetta a motivy z textů Hanuše Haachenburga.

Židovské muzeum v Praze bylo i v roce 2019 partnerem tradičního veřejného setkání proti antisemitismu, které se koná při příležitosti Dne památky obětí holocaustu. Pochod dobré vůle centrem Prahy zakončený veřejným shromážděním ve Valdštejnské zahradě uspořádala v neděli 14. 4. Česká pobočka Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ).

Téhož dne se ŽMP partnersky zapojilo do projektu „Brány památek dokořán“ v Prostějově, v jehož rámci si zájemci prohlédli židovské památky města včetně starého a nového hřbitova a navštívili expozici o slavném prostějovském rodákovi Edmundu Husserlovi v městském muzeu. Přednáškou o bratislavském rabínovi Chatami Soferovi a jeho prostějovském působení obohatil akci pracovník muzea D. Polakovič.

V pátek 26. 4. uspořádal městys Davle u Prahy pietní akci s názvem „Vzpomínka na synagogu“, věnovanou památce obětí holocaustu z Davle a okolí. Součástí programu, během něhož byla odhalena pamětní deska a informační panel na místě bývalé synagogy, byly též přednášky a vernisáž výstavy „Můj zákon je člověk“, věnované historii židovského osídlení Davle a okolí a příběhům pamětníků. Přednášku „K vývoji židovské komunity v Davli“ přednesl archivář ŽMP, správce muzejních fondů starších židovských dějin Tomáš Krákora.

V pozdních hodinách soboty 8. 6. 2018 se Židovské muzeum v Praze již tradičně zapojilo do projektu Pražská muzejní noc. Zástupům návštěvníků se od 22.30 do 01.00 otevřela Maiselova synagoga s expozicí k dějinám Židů v českých zemích v 10.–18. století spolu s Klausovou synagogou a její expozicí věnovanou židovským tradicím a zvykům. V rámci 16. ročníku Pražské muzejní noci současně OVK Praha připravilo již počtvrté komentovanou prohlídku v českém znakovém jazyce pro skupinu neslyšících a nedoslýchavých návštěvníků, tentokrát v Klausově synagoze. Oběma expozicemi prošlo téměř 2000 zájemců.

Již podruhé se do programu celonárodní Muzejní noci zapojila za podpory Odboru kultury a památkové péče Jihomoravského kraje brněnská pobočka ŽMP. V rámci doprovodného programu se 18. 5.

uskutečnilo loutkové představení spolku Damúza *Golem* na motivy židovských legend z rudolfinské Prahy. Návštěvníci muzejní noci si mohli prohlédnout také interaktivní výstavu *Bringing Together Divided Memory*, kterou do Brna zapůjčilo hnutí Antikomplex. Ta formou videorozhovorů zachytila soužití Židů, etnických Čechů, Němců a Slováků, dvojjazyčných Moravanů a Bémáků (Böhmisch) před rokem 1938, a především jejich rozdílné zkušenosti a prožitky poté, co museli opustit své domovy. Pobočku v průběhu večera navštívilo kolem dvou stovek návštěvníků.

První zářijovou neděli roku 2019 se ve více než čtyřech stech městech po celém kontinentu uskutečnily oslavy již 20. ročníku Evropského dne židovské kultury, jehož cílem je bojovat proti kolektivnímu zapomnění, důstojně připomínat a chránit židovské dědictví a sbližovat židovskou i nežidovskou společnost. Brněnská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP oslavila tento den společně s Židovskou obcí Brno kulturním programem pro děti a dospělé v reprezentativních prostorách vily Löw-Beer. Součástí akce byla komentovaná prohlídka vily a přednáška koordinátora kašrutu pražského rabinátu Chaima Kočího o různých povoláních a funkcích v židovských komunitách a kreativním programem pro děti s názvem *Šifra krále Šalamouna*. V zahradě vily zároveň probíhala kreativní dílna pro děti s názvem *Šifra krále Šalamouna*.

Ve dnech 16. a 17. 9. bylo s podporou OVK ve spolupráci s pražským gymnáziem Přírodní škola v brněnském BuranTeatru uvedeno divadelní představení *Návštěva z pravěku* na motivy stejnojmenné knihy Petra Ginze, talentovaného židovského chlapce zavražděného v Osvětimi. Brněnské OVK se také prohlídkou synagogy, komentovanou procházkou a přednáškou Tani Klementové lektorky OVK *Mikrosvět židovské komunity v období normalizace* zapojilo 4. června do multižánrového festivalu Meeting Brno. Na přelomu listopadu a prosince 2019 se brněnské OVK rovněž podílelo na organizaci festivalu izraelských tanců *Machol Brno*.

Již 8. ročník festivalu židovských organizací a komunit JudaFest proběhl 22. 9. 2019, nově v pražském Kampusu Hybernská. Akci připravila Česká unie židovské mládeže s podporou Nadačního fondu obětem holocaustu, Federace Židovských obcí v České republice a Židovského muzea v Praze. Cílem festivalu bylo představit židovské komunity veřejnosti prostřednictvím hudby, tance, jídla a zábavy.

Začátkem školního roku 2019/2020 se muzeum zastoupené OVK Praha i Brno již po deváté zapojilo do projektu *Krokus*, který pořádá irská organizace Holocaust Education Trust Ireland a každoročně se ho účastní školy z celého světa. Účastníci obdrželi od organizátorů prostřednictvím ŽMP cibulky žlutých krokusů. Květiny se vysazují na podzim a vykvétají koncem ledna či začátkem února, tedy v době Mezinárodního dne památky obětí holocaustu 27. ledna. Při výsadbě cibulí si žáci a studenti zúčastněných škol připomínají jeden a půl milionu židovských dětí, které zahynuly v období 2. světové války. Projektu se v České republice zúčastnilo 173 základních, středních a mateřských škol a dalších kulturních institucí s více než 10 000 předškoláky, žáky a studenty.

V neděli 13. 10. 2019 se v rámci spolupráce s Forem 2000 a s Herzlovým centrem izraelských studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy uskutečnila v Maiselově synagoze diskuze na téma *Izrael a vzestup neliberální demokracie*. Debaty, kterou moderovala ředitelka Herzlova centra Irena Kalhousová, se zúčastnili Rachel Azaria, poslankyně izraelského Knesetu za stranu Kulanu, a historik Hebrejské univerzity a politický komentátor Gadi Taub.

ŽMP se v listopadu 2019 zapojilo do kampaně „Muzea a rok 1989 aneb 30 let od sametové revoluce“ vyhlášené pro rok 2019 Asociací muzeí a galerií České republiky, z. s. Přednáška Petry Loučové z Ústavu pro českou literaturu přinesla odpovědi na otázky spojené s židovskou tradicí v samizdatu. Pohled do střeoevropské židovské komunity 80. let zprostředkovala fotografická výstava i projekce filmu amerického hudebníka a etnografa Yale Stroma. Prosincové diskuze o českém disentu

moderované Janem Fingerlandem se pak zúčastnili bohemistka Kateřina Dejmalová, zemský rabín Karol E. Sidon a bývalý český velvyslanec v Izraeli Daniel Kumermann.

Židovské muzeum v Praze se v listopadu 2019 poprvé zapojilo do veřejné sbírky ke Dni válečných veteránů, kterou pořádala nezisková organizace Paměť národa / Post Bellum od 1. do 14. 11. 2019. Kasičky s vlčími máky na klopu našli návštěvníci muzea u pokladny Informačního a rezervačního centra muzea v Maiselově 15, v recepci Galerie Roberta Guttmanna v ulici U Staré školy 3 a v Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Maiselově 15. V pondělí 11. 11. 2019 (Den válečných veteránů) dobrovolníci Post Bellum prodávali vlčí máky na nádvoří před Maiselovou synagogou a u výstupu ze Starého židovského hřbitova během otevírací doby expozic.

Ke konci roku 2019 se Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP zapojilo několika pořady do projektu *Gido se vrací domů*. Tento festival si kladl za cíl připomenout 100. výročí narození českého hudebníka, skladatele a pedagoga Gideona Kleina (1919–1945), jehož slibná umělecká kariéra byla násilně přerušena holocaustem. Již v září proto pohovořila přední odbornice na tereziánské divadlo Lisa Peschel z USA o využití tereziánských divadelních textů pro pedagogickou práci. O možnostech propojení tvůrčí činnosti mladých českých hudebníků s dílem a osobností Gideona Kleina se debatovalo při sympoziu *Gido's voices*, které se uskutečnilo v OVK ŽMP začátkem prosince. Brněnská pobočka OVK ŽMP se do projektu zapojila říjnovým hudebně literárním večerem, při kterém tvorbu Gideona Kleina připomněl přední český klavírista Pavel Zemen. V předvečer samotného 100. výročí narození Gideona Kleina 5. 12. 2019 festival vyvrcholil komponovaným večerem v Maiselově synagoze. V první části večera zazněly skladby nejen Gideona Kleina a dalších židovských hudebníků první poloviny 20. století, ale byla také uvedena světová premiéra skladby *Třináct atributů milosti* hudebního skladatele Daniela Chudovského. Hudebního provedení se ujalo české kvartetní uskupení Fama Q se sopranistkou Irenou Troupovou. Druhá část večera byla věnována uvedení knihy *Dopis od Gideona* britského muzikologa Davida Fligga. Symbolického přivítání knihy se ujal Josef Třeštík, hudebník a dramaturg festivalu Pražské jaro.

Pravidelné setkání delegátů mezinárodní organizace IHRA, která sdružuje odborníky z 34 států, se uskutečnila 1.–5. 12. 2019 pod záštitou Lucemburska, pořádající země pro rok 2019. Během plenárního zasedání byla schválena nominace Mgr. Zuzany Pavlovské, Ph.D. která bude v roce 2020 předsedkyní pracovní skupiny EWG (Educational Working Group). V roce 2020 převeze předsednictví IHRA Německo.

Gido se vrací domů – koncert Fama Quartet se sopranistkou Irenou Troupovou v Maiselově synagoze

14

Správa a údržba objektů

Pracovníci provozního odboru zajišťovali odbornou správu a údržbu ve všech objektech a prostorách, které muzeum užívá ke své činnosti. Prováděné práce zahrnovaly úklid, údržbu, opravy a rekonstrukce stavebních a technologických částí staveb, zajištění potřebných servisních a revizních prací, údržbu a rozvoj integrovaného zabezpečovacího systému, péči o zeleň na Starém židovském hřbitově a před Maiselovou synagogou. Průběžně bylo také zabezpečováno plnění povinností v oblasti požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví pracujících a povinností v oblasti podnikové ekologie.

Aktivně probíhalo řízení podnájmů třetích subjektů včetně uzavírání nových smluv a aktualizací a dodatků stávajících smluv.

Byly provedeny všechny předepsané revize a kontroly systémů technického zařízení budov, elektrických zařízení, výtahů a pojezdových plošin, zabezpečovacích a protipožárních systémů, včetně zajištění odstranění diagnostikovaných poruch a nedostatků. Dle aktuální potřeby byly rovněž zajištěny všechny nezbytné opravy stavebních a technologických poruch v objektech ve správě ŽMP.

Lékaři pracovně lékařské péče provedli kontrolu pracovišť a školení zaměstnanců v poskytování první pomoci, pravidelným školením prošli členové požárních hlídek.

V oblasti informačních technologií byly ve druhém čtvrtletí pořízeny a zprovozněny servery, diskové pole a síťové prvky pro záložní lokalitu IT. V případě havárie hlavní budovy tak bude moci muzeum obnovit provoz všech aplikací během několika dní z datacentra umístěného mimo objekty muzea.

Ve čtvrtém čtvrtletí byla rozšířena kapacita hlavního diskového pole a pětice diskových polí sloužících do té doby k uložení kopie každodenních záloh v objektu muzea v Praze-Smíchově byla nahrazena jedním novým síťovým úložištěm. Průběžně byla upravována nastavení sítě s cílem dosáhnout vyšší bezpečnosti a spolehlivosti.

V prvním čtvrtletí byl zprovozněn modul docházky personalistického a mzdového programu OKbase včetně elektronické evidence docházky pomocí docházkových terminálů a bezdotykových karet.

ŽMP v roce 2019 pokračovalo v činnosti na zlepšení celkového zabezpečení zaměstnanců, návštěvníků, movitého i nemovitého majetku a provozu. Projevilo se to v pokračující stabilizaci týmu Oddělení bezpečnosti a pozornosti věnované jeho přípravě. Specificky se jednalo o průběžnou analýzu aktuální bezpečnostní situace, identifikaci hrozeb a přijetí adekvátních bezpečnostních opatření v reálném čase. S tímto zřetelem ŽMP i nadále kladlo důraz na profesní přípravu pracovníků Oddělení bezpečnosti, orientovanou na aktuální bezpečnostní hrozby. ŽMP se také sérií přednášek a školení zaměřilo na zvyšování bezpečnostního povědomí nebezpečnostního personálu. S tímto cílem bylo například ve spolupráci s Útvarem rychlého nasazení Policie ČR uspořádáno cvičení simulující útok aktivního střelce. V průběhu roku 2019 řešilo Oddělení bezpečnosti v souladu s interními směrnicemi několik mimořádných situací, opakovaně za operativní spolupráce se složkami Policie ČR.

Při zajišťování objektů a bezpečnosti návštěvníků ŽMP na základě Memoranda o spolupráci při zajišťování bezpečnosti židovských institucí jakožto měkkých cílů z 5. 4. 2016 spolupracuje s dalšími židovskými subjekty a Policií ČR. Oddělení bezpečnosti svou činnost rovněž konzultuje se zahraničními bezpečnostními experty zejména v oblasti krizového plánování a řízení vnitřní komunikace.

ŽMP v roce 2019 investovalo především do modernizace a rozšiřování technických provozních souborů v částech elektronického zabezpečení a domovní technologie a rekonstrukce Španělské synagogy.

Rozsahem největší zahájenou investiční akcí v realizační fázi byla „Nová expozice a související stavební úpravy Španělské synagogy“, která navázala na předchozí dvouleté projektové přípravy. Začátkem roku byla generálním projektantem Petr Franta architekti dokončena prováděcí projektová dokumentace, po kontrole a zapracování připomínek ji pracovníci provozního odboru muzea dopracovali do úrovně tendrové dokumentace pro výběr vyššího zhotovitele kompletizované stavby. Zároveň s touto činností probíhaly předběžné poptávky na agregované části díla k ověření ceny a poptávkové řízení na zhotovitele části vitrín a audiovizuální techniky. Vítězem výběrového řízení na vyššího dodavatele stavby se stala společnost KONSIT a.s. Od června byla synagoga, kterou bylo třeba vyklidit a připravit na rekonstrukci, uzavřena pro veřejnost a v červenci bylo staveniště předáno firmě Konsit. Provozní odbor následně zajišťoval investorské povinnosti při realizaci díla, organizoval kontrolní dny stavby, zajišťoval kontrolu dílenské dokumentace a realizovaných prací, projednával změny a vícepráce, kontroloval rozpracovanost zakázek v dílnách zhotovitele a jeho subdodavatelů, zajišťoval konzultace a kontrolní prohlídky s pracovníky památkové péče. Realizační práce budou probíhat ještě v prvním pololetí 2020, po kolaudaci a převzetí díla od vyššího zhotovitele bude následovat expozice. S otevřením synagogy pro návštěvníky se počítá ve čtvrtém čtvrtletí 2020.

Významnou investicí ŽMP v roce 2019 byla dále změna v části zabezpečovacích systémů muzea – migrace původního řídicího systému Alvis na nový nadstavbový řídicí systém C4, který přináší pro zabezpečení muzea řadu uživatelských výhod a vylepšení.

Dalšími investicemi do zabezpečení objektů bylo plánované zajištění výměny morálně zastaralého poplachového systému CD 95 za nový systém Galaxy v depozitářích Smíchovské synagogy a v depozitáři knihovny na Spořilově.

Do východu ze Starého židovského hřbitova byl z bezpečnostních důvodů osazen turniket. Zároveň byla restaurátorsky opravena bohatě zdobená výstupní brána.

Významné investice směřovaly také do domovní technologie a technického zařízení budov. V administrativní budově byl vyměněn řídicí počítač pro ovládání měření a regulace a byly provedeny související úpravy softwarových aplikací. Splitovými klimatizačními jednotkami byly vybaveny 3 exponované kanceláře v administrativní budově a novou speciálně upravenou klimatizací byla vybavena restaurátorská dílna papíru. V prostorách Smíchovské synagogy byla provedena kompletní výměna stávajícího systému měření a regulace.

Židovské muzeum v Praze podalo v roce 2019 celkem 23 žádostí o grant či dotaci. Z nich 4 žádosti byly zamítnuty, 18 schváleno a u jedné stále čekáme na vyrozumění o výsledku (informace platná k 2. 6. 2020).

Dotační a grantová podpora ve prospěch ŽMP činila v roce 2019 celkem 8 315 828,11 Kč, a to včetně delších časových období. Z roku 2018 byly do roku 2019 převedeny prostředky z nedokončených a nedočerpaných grantů a dotací ve výši 3 998 611,10 Kč. V roce 2019 bylo použito 5 004 615,08 Kč. Do roku 2020 a let následujících se převádějí nedočerpané prostředky ve výši 7 309 824,13 Kč.

V České republice činnost ŽMP v roce 2019 významně podpořily zejména následující instituce:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR: semináře pro učitele pod názvem Židé, dějiny a kultura
- Ministerstvo kultury ČR: projekt VISK7 a tři projekty pro ochranu měkkých cílů v oblasti kultury
- Hlavní město Praha: projekt na podporu výstavy „*Robert Guttmann, pražský poutník*“, na podporu slavnostního koncertu v Maiselově synagoze a vzdělávání učňů
- Nadační fond obětí holocaustu: restaurování náhrobků, nahrávání rozhovorů s pamětníky, nedělní dílny pro děti, projekt vzdělávání studentů a podpora mentálně a fyzicky postižených návštěvníků
- Nadace Židovské obce v Praze: restaurování vzácných tisků
- Jihomoravský kraj: brněnská muzejní noc

Významným zahraničním podporovatelem projektů v roce 2019 byla Rothschild Foundation Europe. Tato nadace se sídlem ve Velké Británii podpořila projekty nové expozice a související stavební úpravy Španělské synagogy a skenování vzácných tisků a nákup obalů na knihy.

Činnost muzea dále podpořili mnozí individuální dárci.

18

Informace o hospodaření

V roce 2019 ŽMP navštívilo 677 499 návštěvníků, což bylo o 43 694 (6,06 %) méně návštěvníků než v roce předchozím, což se odrazilo v nižších tržbách ze vstupného o 9 272 814 Kč (4,56 %). Celkové příjmy muzea poklesly o 8 165 463 (3,6 %), tedy méně než u příjmů ze vstupného, a to především díky nárůstu příjmů z podnájmu, ostatních služeb, darů a grantů a výnosů z termínovaných vkladů.

Náklady se oproti roku 2018 zvýšily o 8 097 413 Kč (4,68 %) zejména v důsledku vyšších výdajů v položkách Prodané zboží v ceně pořízení, Opravy a údržba, Reprezentace, Propagace, Ostatní služby, Mzdy, Pojistné, Ostatní náklady a Odpisy.

V porovnání příjmů a výdajů skončil rok 2019 pro ŽMP příznivě. Po zpracování daňového přiznání byl hrubý zisk Židovského muzea v Praze vyčíslen na 42 232 329,77 Kč a po odpočtu daně ve výši 7 812 060 Kč činí čistý zisk 34 420 269,77 Kč. Z meziročního porovnání vyplývá, že v roce 2019 ŽMP dosáhlo oproti roku 2018 nižšího čistého zisku o 16 262 876,28 Kč.

Židovské muzeum v Praze
U Staré školy 1
110 00 Praha 1
T: +420 222 749 211
E: office@jewishmuseum.cz
W: www.jewishmuseum.cz

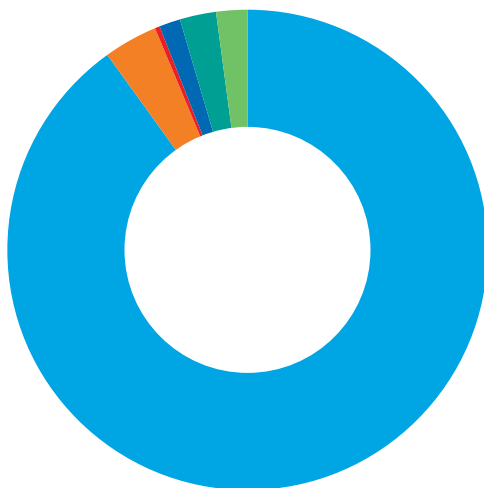
V Praze 26. 3. 2020

Leo Pavlát
Ředitel Židovského muzea v Praze

Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2019 (v tis. Kč)

*Zdroje příjmů Židovského
muzea v Praze (2019)*

- 90,1 % Vstupné
- 3,6 % Nájem
- 0,3 % Prodej upomínkových předmětů
- 1,4 % Ostatní služby
- 2,4 % Dary a dotace
- 2,1 % Výnosy ostatní

*Výdaje Židovského
muzea v Praze (2019)*

- 1,9 % Energie, voda, plyn
- 2,4 % Opravy
- 23,8 % Nájem
- 28,3 % Mzdové náklady
- 1,3 % Ostatní osobní náklady
- 9,6 % Soc. a zdrav. pojištění
- 0,9 % Zákonné sociální náklady
- 0,1 % Poskytnuté dary
- 7,5 % Odpisy
- 1,4 % Pojistné
- 9,9 % Služby
- 0,9 % Ostatní náklady
- 0,2 % Nákup knih
- 0,3 % Nákup sbírkových předmětů
- 4,4 % Dokončené investice
- 2,8 % Materiál
- 4,1 % Daň z příjmu

Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2018	k 31. 12. 2019
VÝNOSY	223 730	215 565
Tržby za zboží a služby	13 796	11 572
Tržby ze vstupného	203 431	194 157
Dary a dotace	5 145	3 736
Zúčtování rezerv	0	0
Ostatní výnosy	1 358	6 100
PROVOZNÍ NÁKLADY	161 848	173 333
Náklady na uskutečněné tržby	74 296	77 964
Osobní náklady	70 497	76 640
Odpisy	12 865	14 250
Ostatní provozní náklady a rezervy	4 190	4 479
DAŇ Z PŘÍJMU	11 199	7 812
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	50 683	34 420

Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2018	k 31. 12. 2019
STÁLÁ AKTIVA	134 254	134 144
Nehmotný investiční majetek	1 552	2 400
Hmotný investiční majetek	132 702	131 744
Finanční investice	0	0
OBĚŽNÁ AKTIVA	352 636	373 112
Zásoby	7 892	7 101
Pohledávky	10 422	13 221
Finanční majetek	331 755	349 749
OSTATNÍ AKTIVA	2 567	3 041
AKTIVA CELKEM	486 890	507 256
VLASTNÍ ZDROJE	461 246	482 198
Jmění celkem	410 563	447 778
Hospodářský výsledek běžného účetního období	50 683	34 420
CIZÍ ZDROJE	25 644	25 058
Krátkodobé závazky	20 314	16 828
Rezervy	0	0
OSTATNÍ PASIVA	5 330	8 230
PASIVA CELKEM	486 890	507 256

Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP

ŽMP bylo v roce 2019 dle svého organizačního řádu rozděleno do 8 odborů. Ke konci roku 2019 mělo v průměru 128 zaměstnanců včetně pracovníků, jejichž mzda je plně nebo částečně hrazena z grantů, a pracovníků na mateřské nebo rodičovské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců 127, což představovalo přepočítaných 109,6 plných pracovních úvazků.

Ředitel muzea	1
Vědečtí a odborní muzejní pracovníci včetně restaurátorů	41
Pracovníci pro vzdělávací a kulturní činnost	9
Pracovníci pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správy budov a hřbitovů	3
Pracovníci zajišťující publicitu a výstavy	5
Pracovníci Informačního a rezervačního centra	3
Pracovníci IT	3
Administrativní pracovníci	5
Ekonomičtí a provozní pracovníci včetně pokladních v expozicích	10
Ostraha objektů a kustodi	47

Průměrná mzda v Židovském muzeu v Praze v roce 2019 činila 30 624,- Kč.

Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč)

Objekt	1995–2019
Španělská synagoga	35 455
Administrativní budova Jáchymova	3 215
Maiselova synagoga	43 210
Pinkasova synagoga	22 937
Obřadní síň	3 278
Klausová synagoga	10 455
Depozitář textilu	4 514
Nové administrativní budovy	105 081
Oddělení pro vzdělávání a kulturu a Informační a rezervační centrum	19 035
Smíchovská synagoga	78 662
Synagoga Brandýs	855
Depozitář knih Spořilov	215
Židovský hřbitov Fibichova, Praha 3	11 980
Starý židovský hřbitov	13 865
Celkem	352 757

Židovské muzeum v Praze

U Staré školy 1, 3, 110 00 Praha 1

T: +420 222 749 211

E: office@jewishmuseum.cz | W: www.jewishmuseum.cz